

MAGYAR LAJDA

4. oldal

Taxa postală plătită în aprobării Dir. Gen. P.

ROMANIA

Ngs. Ramaszetter Róbert
RIA Disztér 1-2.

Főszerkesztő
és a szerkesztésért felelős:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 246 (1688) szám * Vasárnap, 1937 november 28

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

December 31-ig bezárólag függesztette fel a kormány az ostromállapotot és gyülekezési tilalmat

Maniu a többi ellenpártokkal is össze akar fogni a választásokra. — Vaida érdekes nyilatkozatban igazolja a kormánnyal kötött egyezséget

Bucuresti. Saját tud. Maniu a „Curentul” értesülése szerint levelet küldött az összes ellenzéki pártok vezéreinek, amelyben felszólította őket, hogy csatlakozzanak a közte, Gh. Bratianu és Z. Codreanu között létesült választási megegyezéshez. A levelet tegnap kapták kézhez és ma kerül nyilvánosságra a válaszuk. A lap szerint Goga, Junian és Argetoianu visszautasító választ adtak.

AZ UKRÁN NÉPKISEBBSÉG IS PAKTAL A KORMÁNNYAL.

Bucuresti. Saját tud. A romániai Ukrán Párt egy küldöttsége Zolozetzky és Serbiniuc vezetésével választási megegyezést létesített a kormánypárttal. Ennek értelmében az Ukrán Nemzeti Párt két helyet kap a kormánylistákon, Cernauti és Storojinet megyékben.

Az ukránok Nistor miniszternek benyújtott emlékiratukban lojális nyilatkozatot tettek. Kérik azonban, hogy a törvények keretein belül nyújtsanak lehetőséget nekik művelődési életük fejlesztésére.

AZ OSTROMÁLLAPOTOT FELFÜGGESZTŐ RENDELKEZÉS ELETBE LÉPETT.

Bucuresti. Saját tud. Pénteken délután

Vaida nagy beszédben ismertette a liberálisokkal kötött megegyezés történetét

Bucuresti. Saját tud. Vaida a „Frontul Românesc” fővárosi tagozatának gyűlésén nagy beszédet mondott, amelyben ismertette a kormánnyal való megegyezés ügyét.

— Nem fogadtuk el, — mondotta — a liberálisok programját, ők se tették egészében magukévá a numerus valahicus követelményeit s ezért nem lehetett kormányzási együttműködést megvalósítani. Tehát a választási propagandát a mi programunk alapján folytatjuk le és a parlament összeülése után minden erőnkkel követelni fogjuk ennek a programnak az alkalmazását.

Vaida gunyosan bírálta a Nemzeti Parasztpárt és a „Totul pentru Tara” közötti egyezményt. Külföldön kacagni fognak, — mondta. — hogy nálunk választási megegyezést létesítenek egymás kimelésére az emberek, mert a Maniu—Codreanu megegyezés lényege ez. Azután megállapította Vaida, hogy a Nemzeti Parasztpárt magatartása a Frontul Românesc hatása alatt az utóbbi időben kezd nemzetiségizetést ölteni.

— Mikor én — mondotta Vaida — 1935-ben előléptem programommal, akkor Maniu visszautasította azt. Most pedig lemásol engem.

minisztertanács volt, amely megszövegezte az ostromállapotnak a választások idejére való felfüggesztéséről szóló minisztertanácsi jegyzőkönyvet. Eszerint november 27-től december 31-ig a gyülekezési jogra nézve az ország egész területén és pedig Prahova, Dombovița megyékben, Bucuresti, Constanta, Cluj, Iasi, Timisoara, Cernauti, Galati és Oradea városokban, a júlivolgyi bányahelyiségekben megszűnik az ostromállapot hatálya és a gyülekezési jog az alkotmány 28. szakasza szerint gyakorolható.

Az alkotmánynak ez a szakasza pedig a következő intézkedéseket tartalmazza:

„A románoknak etnikai, nyelvi és vallási különbség nélkül jogukban áll bármely kérdés megvitatására békésen és fegyvertelenül összegyűlni, alkalmazkodva azokhoz a törvényekhez, amelyek ennek a jognak gyakorlását szabályozzák; ehhez nincs szükség előzetes engedélyre.

Megengedettek a szabad ég alatti gyülekezések, kivéve a köztereken és utakon.

A köztereken és utakon tartandó gyűlések, felvonulások és tüntetések a rendtörvények rendelkezései alá tartoznak.”

Kimutatta aztán Vaida, hogy más pártok is, sőt a kormány is az ő programjából szedték a román elem előnyben részesítésének eszméjét.

— Pedig — jelentette ki Vaida, — mikor kirohantottam a gondolatot, mindenki azt mondta: ez a Vaida megbolondult.

A külpolitikára vonatkozólag — ezeket mondotta Vaida:

— Helyeslem a kormány külpolitikai nyilatkozatát. Ha összehasonlítom ezt a saját kijelentéseimmel és Maniu erre vonatkozó nyilatkozatával, megállapíthatom, hogy ebben a tekintetben egyetértünk.

Vaida elbeszélte azután, hogy folyt le a királyi kihallgatása.

— Egy és egy negyedrész előadást tartottam őfelségének, miközben ő alig öt percet beszélt. Jó volna, ha megegyezne Mihalacheval, mondotta egyszerre. Szívesen megteszem, feleltem, ha Felsőged akarja, de nem látom a módját. Kérjek bocsánatot Mihalachetól, amiért kidozott a párthól? A király ezután Mihalachet fogadta és feltételül szabta meg neki a velem való megegyezést.

Történelmi parlament

A megindult választási küzdelmekben bizonyos vezető szavak hangzottak el, illetve olyan ténykedések történtek, melyekből azt lehet kivenni, hogy a hatalmat vitató országos pártok a szokásos választásoknál többet akarnak. Többet. Valami olyan döntő népi megnyilatkozást, melynek tárgyilagos értékét kétségbevonni ne lehessen, vagyis a választási menet egész lefolyását semmi erőszakos, vagy csalárd választási fogás ne zavarja. Küzdjenek csak a meggyőződések és a nép szabadon határozzon, melyik meggyőződéssnek ad olyan többséget, hogy az ország jövője irányja majd aszerint alakuljon. Szóval: nem fölülről való megszabással akarják irányítani a választási többség kialakulását, hanem ellenkezőleg: a választási többség szabad kialakulásából kívánják létrehozni az új felső akaratot.

Talarescu miniszterelnök saját pártjának a választási bizottsága előtt nyilatkozott úgy, hogy az eljövendő küzdelmekben föl kell hagyni minden személyeskedéssel. „Az a parlament, — mondotta. — amelyet most választanak, történelmi parlament lesz. Ne árnyékolják be egy percre sem a jövő parlamentjének jelentőségét.” A főváros egyes lapjainak egyéb tájékoztató közlései is azt mondják, hogy a miniszterelnök nem tekinti kormányának mostani megbízatását másnak, mint az országigazgatás folytonosságából folyó szükségességgnek, mely még a népszavazás véglegesítő jóváhagyása alá tartozik. A kormány pártja ugyan képvisel bizonyos irányt és hagyományt; kérdés azonban, hogy a világnézetek mai harcában, a küzdő irányok mai ideges összevisszaságában a volt kormányirány-e az, mely az összekuszált helyzetből biztos kivezetőt tud adni? A bizonytalanságok között a kormányelnök sem mer előre felelősséget vállalni, hogy a jövő kialakulást egyedül csak a saját elképzelése szerint lehet megoldani. Ezért kívánja, hogy az ország népeinek életöztöne mutasson utat.

Valóban annyi belső és külső kérdés vár megoldásra, hogy az egész ország szabad mérlegelése ebben a felhalmozódott sok kérdésességben igazán nem hiányozhatik. Vannak olyan előjelek, melyekből arra lehet következtetni, hogy a politikai vonalvezetések minden eddigi megszokottsága helyett új és szokatlan fordulatok állanak elő. Az ilyen jövőre eshetőséggel szemben se vállalhat felelősséget semmiféle kormány, amelyik mögött nincs ott a népeség túlnyomó akaratának előre kimondott bizalma és támogatása. Nagy elhatározások kellenek, amelyek egész történelmi korszakra eleve megszabják az ország sorsa alakulását. Ki meri vállalni a felelősséget, hogy ilyen súlyos elhatározást egymaga mondjon ki, s ne érezhesse az ország szabad meggyőződésszerű felhatalmazását is a maga erkölcsi alapjaként? Bizony, a lelkiismeret szava is megszólal ebben a kérdésben.

Csakugyan történelmi korszakfordulóra van kilátásunk, melyben az egyes államok a magukon belüli népek iránt is, de a többi államokkal szemben is az életútak végleges elrendezését kell, hogy megtalálják. Az az óriási világnyugtalanosság, mely már évtizedek óta állandó feszültségben tartja a népek idegeit, a félelmet és bizalmatlanságot tette urrá minden életviszony fölött. De már feltűnedeznek a ráeszmélések, hogy emberi belátások hiányai halmozódtak föl ebben a nagy nyugtalanosság-

ban, s nem valami emberektől független végzet súlyosodott reánk. Tehát csak emberi belátások kell, hogy fölbredjenek, melyek észrevégyék minden nép jogát az élethez, a kenyérbiztonsághoz, a jövő nemzedék életerős kiképzéséhez. Meg kell hogy szűnjének az önzések és az olyan hiúságok, melyek maguktól függetlenül akarják látni a népeket, s nem az ő természetes életigazságai szerinti haladásban. Ha a jobb belátás általános lesz, akkor következnek a cselekvések és magatartások olyan általános irányváltozása is, mely a napkelés tömegsúlyával fog hatni az eddigi sötétségek eloszlására. A félelem és bizalmatlanság uralma nem tarthat a végtelenségig, s minden jel arra mutat, hogy a közeljövőben el kell következnie a nagy helyrezökkenésnek.

Ebben a nagy történelmi fordulóban államunknak is egészséges életöszlőnnel kell helyt állania. A parlamentnek a természetes népkívánalmak szerinti kialakulása ezért végtelenül fontos. Meg kell szűnnie országunkon belül is a nyugtalanságnak, a félelemnek, a bizalmatlanságnak, s úgy kell megmérnie a kívánalmak és követelések körüli minden csoportosulásnak önmagát, hogy tárgyilagosan meghallgassa és megmérje más csoportosulásoknak is az igazságait. Az ilyen kölcsönös számbavételből lesz a közös felyilágosodás. A közös felyilágosodásból lesz a külön-külön igazságok összeegyeztetése, mert minden igazság lényege az, hogy más igazsággal összeegyeztethető. Csak a félreértések és az elfogultságok egymást okozó vétkes körforgása az, mely az igazságok összeegyeztetésébe folyton behajlít és egymást nemcsak elválasztja, de ellenségesé is teszi. Tehát csak a félreértések és elfogultságok kiküszöbölését kell elérni, s ennek az egyetlen megindulási módja: az egymás tárgyilagos, nyugodt meghallgatása.

Azért fontos a Tatarescu miniszterelnök mostani szavaiban az arra utalás, hogy szűnjenek meg a személyeskedések. Ennek csakugyan logikai összefüggése van azzal a követelménnyel, hogy történelmi parlamentnek kell alakulnia, melynek létrejövését ne árnyékolja be semmi gyűlölködő szenvedély. De éppen ebből a szempontból fontos Maniu tevékenysége is, mellyel arra törekszik, hogy a pártok egymással szemben kerüljék az erőszakot, a rágalmat, a becsmérést, s ha különböző ideológiájukról vitáznak is, ezt jóhiszeműen tegyék és egymás megbecsülésével. Hiába mondja erre éppen legujabban Vaida Sándor, hogy a világ kacagni fog az olyan egyezményen, mely az egymás közötti veszekedést akarja kizárni. A művelt világ nem fog ezen kacagni, mert a művelt világban a politikai ellentétek küzdelme már régen eljutott arra az erkölcsi magaslatra, hogy a különböző meggyőződések őszinte és akadálytalan kifejezése, az egymás megbecsülő meghallgatása a közakarat kialakulásának egyetlen erkölcsi módja.

Történelmi parlament akar alakulni. Bár sikerülne ez a jószándék! Mi, a magyar népkisebbséghez tartozók is csak lelkünkben őhajítjuk, hogy tiszta, szabad és nyugodt lelkű választások legyenek, melyekben se hatalmi befolyással, se megfélemlítésekkel ne dolgozzanak. A mi népkívánalmi is csak így juthatnak kellő arányú kifejezésre, s a legőszintébb megnyilatkozásra. Az ilyen akadálytalan megnyilatkozásunk pedig nemcsak a magunk számára jelent fontos érdekelt, hanem az ország egyik nagy belső kérdésének a megnyugtató megoldását is hivatva lesz előmozdítani. Ez a nagy belső kérdés: a népkisebbségek nyugodt, végtelen megoldása a természetes igazságú népkívánalmak alapján. A jövő parlament éppen azért lesz történelmi fontossága, mert ebben a kérdésben is rá fog tartozni a nagy elhatározás. Az a sorsdöntés, melytől talán évszázadokra kihatóan fog függeni az ország különböző népeinek egymás melletti élete, s véle a népek békéje — egész Középeurópában.

Olvassátok és teriesszétek a Magyar Lapok-at!

Ha minden darab húsért magunk kéne leterítsük a vadat,

— biztosan nem ennénk annyi nüst és szalonnát — és egészségesebbek lennénk. Csak azért fogyasztunk belőlük olyan sokat, mert készen kapjuk, pedig ártalmára vannak a szervezetnek. Tejeskávé reggelire és néha-néha vacsorára is, nemcsak jó ízű és olcsó, hanem könnyen emészthető eledel is. Az emésztést elősegíti és a gyomor működését is szabályozza. A tejeskávét azonban Kathreinerrel és Franck-kal kell készíteni.

Olasz-francia összetűzés a francia tengerészeti miniszter korzikai beszéde miatt

Az olasz sajtó megvádolja a francia kormányt, hogy háborút akar

Rómából jelentik: A Giornale d'Italia-ban Gayda főszerkesztő és támadást intéz Campinchi francia tengerészeti miniszter ellen, amiatt a beszéd miatt, amelyet a miniszter a „General Bonaparte” hajó legénységéhez intézett. Campinchi, aki korzikai származású, beszédében azzal vádolta meg Olaszországot, hogy Korzikára pályázik, majd kijelentette, hogy erről a szigetről kell elindulnia annak a támadásnak, amely a fasizmust térdre kényszeríti. A francia kormány határozottan megcáfolta, hogy Campinchi ilyen beszédet mondott volna. Gayda főszerkesztő viszont megállapítja, hogy a beszéd a helyszínen felvett gyorsírói jegyzetek alapján került nyilvánosságra és így nem férhet kétség ahhoz, hogy a beszéd valóban elhangzott. Mivel a francia kormány és sajtó igyekszik a dolgot olasz kihívásnak minősíteni és Campinchi védelemben részesíteni, az azt bizonyítja, hogy Párizsban egyetértének a miniszter terveivel, sőt takargatják azt.

A főbbi olasz lap is szóról-szóra közli a francia tengerészeti miniszter beszédét és a Lavoro Fascista megállapítja, hogy ezek szerint a francia kormány a háborút akarja és készíti elő.

Elégtételt kapott egy román hírlapírótól két magyarpárti vezetőférfi

Odorheiu. Saját tud. Az Odorheiu megjelenő „Gazeta Odorheului” című újság ez év tavaszán két egymastáni cikkben súlyos támadást intézett dr. Sebesi János nyugalmazott alispán és dr. Hinléder Fels Akos nyugalmazott vármegyei tiszti főügyész ellen, azt állítva róluk, hogy annakidején nyugdíjaztatásuk körül szabálytalanságok történtek s a jogtalanul felvett nyugdíjösszegekkel éveken át több, mint egy millióval károsították meg a vármegyét. A hírlapi támadás igyekezett politikai jellegű és jelentőséget adni az ügynek, azt hangsúlyozva, hogy ime ilyen emberek a Magyar Párt vezetői.

Dr. Sebesi és dr. Hinléder külön-külön bűnvádi feljelentést tettek a helybeli törvényszéknél, mint esküdtszéki elnöknél a lap szerkesztője G. N. Gârnetiu ellen, aki a cikkek szerzőségét elismerte s ellene a bűnvádi eljárás megindult. Mindkét ügy a mostani esküdtszéki ülészek elé került, de az érdemleges tárgyalás megkezdése előtt a cikkek szerzője teljes elégtételt nyújtott a megtámadott magyarpárti vezetőknek. A hírlapi nyilatkozat, amelyet a lap szerkesztője az esküdtszéki eljárásban való elfogadás után a saját lapjában is közzétett, a következőképpen szól:

„Hivatkozással a Gazeta Odorheului 1937 március 7-iki 221-ik számában „Több, mint egy millió lejjel károsították meg a vármegyét” cím alatt, továbbá ezen újság 1937. április 6-iki 223-ik számában „Szabálytalanságok a Sebesi János és Hinléder Fels Akos nyugdíjának megállapítása körül” cím alatt megjelent cikkekre, kinyilatkoztatom, hogy ezen hírlapi cikkeket bizonyos személyektől kapott téves információk alapján írtam, de később az esküdtszék előtt letett iratokból meggyőződtem, hogy a vármegye megkárosításáról szó sincs s a kérdéses cikkekben foglalt állításaimat, mint alaptalanokat visszavonom. Kijelentem, hogy nem volt cégom dr. Sebesi János és Hinléder Fels Akos urakat becsületükben vagy tisztességükben sérteni, G. N. Gârnetiu, a Gazeta Odorheului igazgatója.”

Az elégtétel-nyújtást a megye közvéleménye a megnyugvással vette tudomásul.

Eredeti közlemény.

Gyomor- és bélbajban szenvedőknek!

B. K. úr Timişoara I. következő levelet írja nekünk:

„Kérem, sziveskedjenek címemre még két üveget Gastro D-t utánvét mellett küldeni. Az első üveget feleségem vette használatba és igen jól erzi magát. Évek óta bélbántalmak voltak és mióta Gastro D-t szed, semmi fájdalmat nem érez. En ez év januárjában egy gyomroroperáción mentem keresztül és szeretnék egy Gastro D. kúrát csinálni, mert néha még érzek bántalmakat a gyomromban...”

A naponta beérkező köszönő levelek tömege igazolja, hogy rövid Gastro D. kúrával a legmunkább gyomor-, bél-, epe-, vese- és máj megbetegedéseknél, valamint görcsök és ideges álmatlanság eseteiben kitűnő eredményeket értek el. Orvosok is ajánlják.

Gastro D. kapható 135 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, Bucureşti, Calea Victoriei 124.

Választási mozgalmak

SALAJ MEGYÉBEN EDDIG HÉT PART TETT LE LISTÁT A VÁLASZTÁSOKRA

Zalaú. Saját tud. Salaj megyében különösen erős propaganda előzi meg a választásokat, amelyek december 20-án és 22-én zajlanak le.

A zalaui törvényszéknél eddig már hét listát tettek le, a következő sorrendben: Liberális Part, dr. Lobontiu Emil kamarai elnök, képviselővel az élén aki elnöke a párt salajmegyei tagozatának, dr. Lobontiu után Dan Sever valdipartí volt egészségügyi miniszter neve következik. Harmadik helyen pedig Matiesanu Goga parti neve áll. A második lista a „Mindent a hazáért” nevű párté, akinek Balibanu Teofil lelkész a listavezetőjük. A következő lista a Bratianu György partijé, Pascuti N.-ei az élén. A Nemzeti Parasztpárt listája csak a negyedik helyre került a listavezetőjük természetesen maga Maniu Gyula pártelnök, aki Alba- és Cluj megyéken kívül a Szilágyságban is jelöltette magát. Utának a Nemzeti Kereszténypart, a Cuza-Goga part listája következik, amelynek élén Leon Scridon jelenlegi nasaudmegyei képviselő neve az első. A Magyar Párt listája csak a hatodik helyre kerülhetett, természetesen báró Josika János országgyűlési képviselő listavezetővel. A többi jelöltet csak a közeli napokban megtartandó intézőbizottsági ülésen fogják meghatározni. Az eddig letett listák között a Junian-párté az utolsó, amelynek maga Junian áll az élén. A zsidóság, hír szerint, szintén önálló listával szerepel majd a választáson.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR PART BANATI TAGOZATÁNAK VÁLASZTÁSI LISTÁJA

Timisoara. Saját tud. A Magyar Part banati tagozatának vezetősége, mint jelentették, a timis-torontal magyar lista első jelöltjéül Willer József dr. képviselőt, a magyar parlamenti csoport főtákarát nevezte meg. A továbbiakban a következő kilenc jelölt fog a listán szerepelni: Oberst Zoltán dr. ügyvéd, Raskó Sándor dr. ügyvéd, Becsky István mérnök, Ajtay Gábor református lelkész, Dóczy Árpád tanszergyáros, Bocso István gatai földműves, Ördög János munkás, G. Tóth János tornacsi gazda és Dominich László ifjusági tagozati főtákar.

TURDA MEGYE MAGYARSAGANAK EGYSEGES ÁLLASFOGLALÁSA

Turda. Saját tud. A küszöbön álló parlamenti választások előkészítése alkalmából Turda megye öszmagyarsága öröndetesen egységes állásfoglalást mutatott. Ez az egységesség nyilvánult meg úgy a városi, mint a megyei Magyar Párt intéző bizottságának ülésén, amidőn egybehangzó határozattal az ottani Magyar Párt képviselőjéül dr. Gál Miklóst, mindkét tagozat népszerű elnökét jelölték első helyen.

A lista a lelkes hangulatban megtartott közgyűlés után: dr. Gál Miklós listavezetővel a következőképp alakult: Vásárhelyi István ludasi kőgazda, tagozati elnök, Tank Károly, a Vidékfejlesztő Szövetkezet igazgatója és báró Aczel Ede, Gampie dr. zahalui birtokos szerepelnek még a magyarpárti listán. Turda város és a megye magyarsága egyébként annál komolyabb összetartással készül a választásokra, mert reméli, hogy tiszta választás esetén kedvező eredményt érhet el.

MEGEJTETTE A JELÖLÉSEKET A MAGYAR PART TG.-MURESI TAGOZATA IS

Saját tud. Csütörtökön délelőtt 9 órakor ült össze a huszonnégyszézes jelölőbizottsága a muresmegyei Magyar Partnak, dr. György József v. kamarai képviselő elnökletével, hogy megajtsa a képviselőjelöléseket.

A jelölőbizottság hosszabb tanácskozás után végül a következő névsornak állapodott meg: 1. Gróf Bethlen György dr. országos pártelnök, 2. dr. Willer József vagy Laár Ferenc kamarai képviselők közül egyik, akit az országos központ kijelöl, de akik már mindketten képviseltek a vármegye magyarságát a parlamentben. 3. Dr. Biró István, a Magyar Párt tg.-muresi titkara, 4. dr. Árkossy Jenő református esperes, Mercurea-Nirajból, 5. Elek János nagyiparos, Tg.-Mures, 6. dr. Nánási János és dr. Egei Jenő ügyvedek közül, aki a jelöltséget elvállalja. Szenátori helyekre a jelölőbizottság 1. dr. Sebess Jenő pártelnököt, 2. dr. Biró József volt iparkamarai főtákarát jelölte, míg a közigazgatási szenátori helyre dr. György József v. kamarai képviselőt, a vármegyei Magyar Párt elnökét jelölték. A már letett listákat ennek a névsornak megfelelően egészítik ki a törvényszéken. Dr. Szoboszlai László ügyvéd felszólalása után ezzel a jelölőbizottság működése befejezést nyert.

reggel és este

KALODONT
FOGKÓ ELLEN

Az angol munkáspárt vezére a vörös Spanyolországba utazik

A fegyverszüneti tárgyalások megkezdésével jűgg össze a látogatás

Londonból jelentik: A munkáspárti ellenzék vezére, Attlee őrnagy a barcelonai kormány meghívására csütörtökön a köztársasági Spanyolországba utazik, hogy tájékozódjék az ottani helyzetről. Attlee őrnagyot a párt több tagja is elkíséri. Visszatérőben Attlee őrnagy Párizsban érintkezésbe lép a rancia szocialista párt vezetőivel.

Londoni politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak Attlee őrnagy barcelonai utjának. Azt hiszik, hogy az őrnagy a barcelonai kormány által kezdeményezett fegyverszüneti tárgyalások ügyében látogat el a katalán fővárosba.

Barcelonai jelentés szerint a köztársasági spanyol kormány megadta válaszáat a benemavatkozási bizottság elnöki albizottsága által elébe terjesztett angol javaslatra. Eszerint a köztársasági spanyol kormány hozzájárul ahhoz, hogy nemzetközi bizottságot küldjenek ki az idegen önkéntesek visszahívására szükséges intézkedések helyszíni megállapítására. Feltételül azonban azt kötik ki, hogy ez ne jelentse egyben a Franco-kormány hadviselő jogainak elismerését.

Hasonlóképpen most osztották szét a benemavatkozási bizottság tagjai között Franco tábornoknak az önkéntesek visszavonására vonatkozó angol jegyzékre adott válaszáat. Franco tábornok több kérdésre vonatkozólag felvilágosítást kért és azt kívánja, hadviselő jogait ismerjék el már akkor, ha mindkét részről három-háromezer külföldi önkéntest visszavontak.

A nátha nem ártalmatlan

— Olyan náthám van, hogy nem látok.
— Dörzsölje be a fejét CARMOL-lal* és kösse be egy kendővel. Holnapig nem lesz semmi baja!

* CARMOL a legjobb bedörzsölőszer megfázás, gripa, reumatikus fájdalmak és láz ellen.
Ara üvegenként 22 lei.

Egyelőre nem szabad emelni a cukor árát!

Satumare. Saját tud. Bujoi kereskedelmi és iparügyi miniszter aláírásával ma körrrendelet érkezett a satumarei városházára. A körrrendelet, amelyet a miniszter az ország többi városainak vezetőségéhez is megküldött, közli, hogy a miniszterium csak későn értesült a cukor árának emeléséről. Az értesülés vétele után a kormány azonban minisztertanácsot hívott egybe, ez azonban még nem hozta meg határozatát. A miniszteri leirat ennek következtében elrendeli, hogy a kereskedők mindaddig, amíg az ügyben döntés történik, a régi árban árusítsák a cukrot, mert, aki annak árát egyetlen banival is emeli azt — kihágás címen — súlyosan megbírságotják.

Hitler kancellár újabb találkozása a Berlinben tartózkodó magyar államférfiakkal

Kánya magyar külügyminiszter nyilatkozata. — A közép-európai német hegemonia kérdése is szóba került a magyar látogatás nyomán

Berlinből jelentik: A „Pesti Napló“ munkatársa Berlinben beszélgetést folytatott Kánya külügyminiszterrel, aki a legteljesebb megelégedéssel nyilatkozott a berlini megbeszélésekről. Egyébként a két magyar államférfi vasárnap este indul haza Berlinből Budapestre.

Darányi miniszterelnök és Kánya külügyminiszter péntek délben résztvett a német „Kraft durch Freude“ alakulat ülésén, amelyen Hitler birodalmi vezér és kancellár is megjelent. Az ülésen Göbbels birodalmi propaganda miniszter mondott nagyobb beszédet. Az ülés befejezése után Hitler birodalmi vezér és kancellár átment Darányi és Kánya páholyába és elbucuzott a két magyar államférfitől. Mint mondotta, szükségét érezte annak, hogy megegyezzen kezét szorítson Magyarország miniszterelnökével és külügyminiszterével.

A KÉT ORSZÁG JÖVŐBELI KAPCSOLATAI.

A Német Távirati Iroda közleményt adott ki a magyar államférfiak németországi útjáról. Eszerint a magyar minisztereknek németországi tartózkodásuk során alkalmuk volt arra, hogy több ízben tanácskozzanak a birodalom és a nemzeti szocialista párt vezető személyiségeivel. Mindkét részről megelégedéssel állapították meg, hogy a különböző kérdésekben teljesen egyetértenek. Megegyeznek abban is, hogy, mint eddig, a két ország a jövőben is állandó kapcsolatban marad és továbbra is kicseréli szempontjait a béke szolgálatában

álló közös célok tekintetében. A magyar és német államférfiak egyhangú véleménye szerint a német—magyar barátság és annak állandó erősödése nemcsak a két állam érdekeit szolgálja, hanem lényegesen hozzájárul az európai enyhülés érdekében kifejtett erőfeszítések sikeréhez.

NÉMETORSZÁG TUDATOSAN ELUTASIT MAGÁTÓL MINDEN HEGEMONIARA TÖREKVÉST KÖZÉP-EURÓPÁBAN.

A félhivatalos „Deutsche Diplomatisch—Politische Korrespondenz“ a magyar államférfiak berlini látogatásával kapcsolatban céloz azokra az állításokra, melyek Magyarországot a német uralmi törekvések terjeszkedésétől féltik. A közlemény utal arra, hogy „Németország és Magyarország között már évszázadok a kapcsolatok, egy kulturális, mint gazdasági téren mindig megvolt a kölcsönösség, de az mindig csak a barátságos elmélyülés irányában hatott. Németország tudatosan elutasítja magától a közép-európai hegemoniára törekvés minden gondolatát, mert nem akarhatja a szomszédos népek egyéniségének elnyomását. Bizonyítja ezt a Magyarországgal fennálló szoros barátság is. Ennek a barátságának éppen azért nincs szüksége, hogy mesterséges szerződésekkel támasszák alá és tartsák fenn, mert már évszázadok óta megvan. Ez az évszázados barátság a béke legbiztosabb garanciája a jövőre nézve.“

HOGYAN BIZTOSÍTHATÓ JÓ RÁDIÓ-VÉTEL? Alkalmunk volt lapunk olvasóit a szenzációs teljesítményű és DURA-OPTIMA elnevezés alatt forgalomban levő fűtőelemekről, az u. n. száraz-akkumulátorokról tájékoztatni. Szükségesnek tartjuk a teljes rádiókészülékek tulajdonosait ez alkalommal is felhívni, hogy saját érdekükben cselekszenek, ha a száraz-akkumulátort mielőbb beszerzik, mert egy ilyen telep töltés és kezelés nélkül normális terhelés mellett egy évig is eltart.

Ugyanilyen fontos tényező, a készüléknek megfelelő és jó minőségű anódelem használata. A takaréksóvekkkel ellátott kisfogyasztású készülékekhez 10—12 milliamper maximális terhelésnél a DURA-NORMÁL-ANÓDELEM kitűnően megfelel. Ha azonban a fogyasztás ennél magasabb és az igénybevétel nagyobb, úgy csakis a DURA-REX-TRIPLE háromszoros kapacitású anódelem lehet figyelembe, amely a célnak legmegfelelőbb és leggazdaságosabb is. Az anódelepek túlterhelése által annak hatványozottan csökken, ami súlyos pénzvesztést jelent, éppen ezért gondosan ügyeljünk a telep helyes megválasztására. Románia legnagyobb és legrégebbi elemgyára, a DURA-MŰVEK R. T. Timisoara minőség és gondos kiszolgálás tekintetében a legnagyobb biztositékot nyújtja. A gyár minden érdeklődőnek azonnali díjmentes technikai felvilágosításokat nyújt.

Franco tábornok nem fogad el semmiféle közvetítést Fegyverszünetről sem tárgyal

Londonból jelentik: Franco tábornok, a Daily Mail burgosi tudósítója előtt megcafolta azokat a híreket, hogy hajlandó lenne közvetítő tárgyalásokra a spanyol köztársasági kormányral.

— A nemzeti kormány — mondta — nem megy bele semmiféle közvetítési kísérletbe. A polgárháborút a nemzeti hadsereg győzelmével fogjuk befejezni, nem pedig tárgyalásokkal vagy diplomáciai kompromisszumokkal. Számunkra csak egy feltétel elfogadható. Ez pedig az, hogy az ellenségnek feltétlenül meg kell adni magát és le kell tennie a fegyvert. Mindenkit aulónak tekintek, aki bármely módon feltételekről tárgyal a polgárháború befejezése érdekében, vagy akár javaslatot tesz fegyverszüneti tárgyalásokra.

Prádés kocsis

Írta: Péczely József

Andris nem hitte, hogy olyan nehéz lesz elszakadni a falujától. Abban élt a sorozas óta, hogy mi az a két esztendő? Semmi! Egy-kettőre leperesz. A városban annyi látnivaló van, mint a szemét. Sok nép, nagy házak, széles utcák, boltok tele cifra portékákkal... a kaszárnyában meg mind egyivású cimborák. Ez is mond valamit, a másik is... Az idő múlik. Rozi meg az alatt tüsténkedik. Varr, mos. Számolja a napokat. Várja...

De várja-e?

Mentől jobban közeledett a rukkolás napja, Andris lelkében annál erősebb gyökeret vert a kétkedés. Hiába mondta a Rozi: „Megvárak!“ A tövist azzal csak nem rántotta ki a lelkéből. Benne maradt. Benne az még a kaszárnyában is, amitől aztán Andris fejében egyszer-egyszer bokor gondolatok termeltek. Egy alkalom pillanatban átúszik a kaszárnya magas falán s „mind a vízig szárazon!“ meg se áll a falujáig. Ott is csak a Roziék kis hajléka előtt.

Az volt Andris legnagyobb baja, hogy a Rozi ritkán levelezte. Akkor is röviden. Jobban csak a faluban történt eseteket vetegette papírosra: „Csörgeiek háza-fala kidült... Senyék kútja beomlott... Kapás Janit kisbírónak tették...“ Igaz, mindig oda tette a levele végére, hogy az idő lassan perez. Ebből pedig Andris józan észsel sokat foghatott volna! Mindent!

De hát nincsen olyan hosszú kolbász, amelyik egyszer el ne fogyna. Andris ideje is lemorzsolódott a kaszárnyában...

Rozi nagy örömmel fogadja Andrist s mindig újragolta is, hogy az anyjával összedolgozták az új fészekbe való ágyat, szőnyeget, szőnyeget. Meg is mutatta azon nyomban.

Roziék hát nem vesztegették az időt. Tüsténkedtek. Ő azonban mint a ezedett szőlőt. Se ruhája az aktushoz, se hozzávaló költsége. De nem baj. Két-három hónap... s ha azalatt csak száraz kenyeret eszik is, de öszekuporgat annyit, amennyiből elég a tisztességnak. Nagy bizakodások sűrűsödtek a belsejében. Mondta is

a Rozinak:

— Ne félj semmit! Legfeljebb két hónap!... vagy három!

Csak hogy az idő azalatt nagyot fordult, míg Andris odakatonáskodott. S az a hiba, hogy visszajára fordult. Andris jelentkezett itt is, ott is, ahol azelőtt dolgozott. Kapa, kasza, ásó, fűrés... De csodálatosképpen mindenütt azzal fogadták: „Nincs munka!“ Eleinte nem értette. Nincs munka? Lehetséges De hamarosan megbizonyosodott. Nincs és nincs. Elkopott, elveszélődött. Hát akkor mi lesz? Hogy éljen, miből éljen a kétkézi szegény ember? S a bizakodásnak lángjai lohadni kezdtek benne, de még nem adtak ki. Na, ha a faluba nincs munka, majd akad a városban. Amit azonban ott tapasztalt, attól még a feje is úgy lekösd, mint a somfa fűtykos vége. Egy-egy utcáson valóságos fűzében ácsorogtak a munkanélküliek.

Csak úgy botorkálva bandukolt hazafelé. Teljesed tele keserű bizonytalanságokkal. Mi lesz velem? Hova, mire fordítsa a kipihent nagy erejét? Hát a Rozival?... Arra meg gondolni se mert...

Amint az országút szélén egymás elé rakosgatta a csizmáit, egyszerre nagy robogás ütődött a fülehez.

Hátrafordult...

Vesztett rohammal közeledett feléje egy hintó... A lovak, mint a sárkányok, szügybe vágott fejfel. Egy pillanat s fölésmerte. Az uraságé. A kocsi is. Az öreg Bari Pál. A parádés kocsis. Láta iziben, hogy nem ura a lovaknak. A hintó ide-oda vágódik az úton... Két fehérceledé sikongva ijedezik benne...

Csak éppen annyi ideje volt, hogy a botját elhajította a kezéből s már elkapta a hajszás ló zabláját tövön s bika nagy erejével úgy visszarántotta, hogy a ló hátra rogyant.

A hintó megállt.

— Ugorjanak le! — kiáltotta a sikongó népségre.

De nem kellett azokat biztatni.

Andris aztán beszélt a lovaknak, veregette a nyakukat, az oldalukat, megsímogatta őket kedveskedve, hizelegve:

— Nana... bolondok... Híz nem bánt titeket senki... Ejnye no...

Az öreg Pál csak ült a bakon, de se holt, se

eleven nem volt. Dadogott, motyogott:

— Méltóságos kisasszonyka... Nem értem... nem tudhatom...

Andris csak ekkor nézett végig a rosztető fehérceledéken. Az egyik öregecske volt már. Hát az nem... Hanem a másik?... Az mint a gyenge fűszál...

Az időnek foga volt. A szél forgatta a finom kis szoknyát. Még megfázik. Azt mondta hát Andris:

— Üljenek föl... Olyanok már ezek, mint a kezes bárányok!

De azok csak a fejüket rázogatták:

— Nem!... Egy világért sem!

Na, ezek nagyon megijedtek, — véit Andris. De az ijedtség hagyján. A megfázásból azonban nagy baj lehet. Ezért hát tovább biztatta őket:

— Majd inkább én hajtok... Aggya ide apam a gyeplőt!

S Andris fölépett a bakra.

A lovak megugrottak, de a gyeplű erős feszítésére csillapodtak s aztán csak lépésben haladtak, majd az ostor suhintására ügetésbe fogtak.

Andris egy hosszú kört írt le a hintóval s aztán újból invitálta a méltóságos kisasszonykát s a mellette még mindig sápitózó öregceket, dajkáját-mijét...

— Üljenek föl!

Addig-addig, hogy szót fogadtak.

Ilyen gyönyörű alkalmatosságot se kezelte még az Andris, pedig sokszor volt már gyeplű a kezében. Sokszor és sokféle. A katonaságnál is. A kapitány uré. De ilyen két jószág?... Ugy ült a bakon, mintha odaöntötték volna.

Amint közeledtek a faluhoz, az öreg Pál kérte Andrist:

— Add át most már...

Andris rázintotta a fejét:

— Nem!

— Mit szól majd a méltóságos úr?... Erre eddig Andris nem is gondolt. A méltóságos úr. Hát annyi biztos, hogy nem szítja öszsze. Nem. Sőt!... A kisasszonyka bizonyosan megmondja neki, hogy mi történt... Az is lehet, hogy éppen kinn lesz az udvaron.

Ott is volt. Lefelé jött a tornácra... A kis méltósága sírva ugrott a nyakába... aztán ott mellette mondta, mondta a nagy ijedelmeket.

Andris az istállóhoz fordult. Két lovász-

A zsidókérdés Lengyelországban

Palesztinában kivégeztek egy 80 éves arab vezért

Varsóból jelentik: A vilnai egyetem rektora rendelkezést adott ki, melynek értelmében a jövőben a lengyel diákok a tanterem jobb oldalán, a zsidó hallgatók a baloldalán foglalnak helyet. Lapjelentések szerint visszaérkezett Párizsból az a lengyel tanulmányi bizottság, mely a lengyelországi zsidók Madagaszkárban való letelepedésének lehetőségét tanulmányozta. A francia gyarmatügyi miniszter hosszabb tanácskozást folytatott a lengyel bizottság vezetőivel és hangoztatta, hogy a francia kormány támogatja a lengyel kormányt az a tervét, hogy a lengyelországi zsidók egyrészt Madagaszkár szigetén telepítsék le.

Jeruzsálemből jelentik: Az accoi törvényszéki épület udvarán szombaton reggel felakasztották a Jenin-vidéki arab nacionalisták 80 éves vezérét, Farhan Saadi sejkét.

A spanyol vörösek számára hadianyagokat csempésző hajókat foptak el az angolok

Bucuresti. Saját tud. Stambulból Constantaba érkező rádióváltások szerint az „African Merine” nevű, angol zászló alatt futó, 6550 tonnás hajót a Dardanellákból kijövet, megállította és átvizsgálta egy angol torpedóromboló hajó, amelynek tisztjei megállapították, hogy a hajó Spanyolország felé irányított hadifelszereléssel volt megrakva. A hadifelszerelést az „African Merine” a norororsíki orosz kikötőből hozta. A hadiszerszállító hajót az angolok Malta szigetéhez kísérték. Egy másik angol hajó, az „Eutordia” nevű görög gőzöst fogta el, amely lövedéket szállított Spanyolországba. Ezt a gibraltári kikötőbe kísérték. A „Junion” nevű görög hajót, amely Marseille és Constanta között végez járatokat, a francia hatóságok visszatartották Marseilleben, mert rabizonyosodott, hogy fegyvert is szállít a kommunistáknak Spanyolországban.

gyerek futott a lovakhoz. Andris leszállt a bakról és gondolta, bemegy az istállóba. Ott is van-e még látnivaló állat? Már fogta is a kilincset, amikor szólították:

— Barátom!

Az öreg méltóságos sietett feléje...

Andris lekapta fejéről a tasla kalapját, a csizmája két sarkát összeütötte és állt egyenesen, mint a telegráf-karó...

— Köszönöm... Nagyon köszönöm...

Igy a méltóságos, miközben meleg szemekkel simogatta végig Andris öles természetét és belenyúlt a belső zsebébe, kivett onnan egy nagy bőrtárcát és míg abban kotorászgatott, kérdezte Andrist. Tudakolva: Hogy hívják? Milyen sora van?...

Andris katonáson megfelelt minden szóra. S a beszélgetésnek az lett a vége, hogy Andris markát száz pengő ütötte és beleszórt egy kívánatos hivatalba. Urasági parádés kocsis lett az öreg Pál helyett, aki meg udvarosává avandzserozott...

Szeme, szája táva maradt a falnak, amikor Andris a sűrűn teremtetett díszruhában először megjelent a Nagyutcán. A férfienység irigykedve mustrálgatta végig, a lányfiúk meg megdobbanó szívvel. Az öregasszonyok meg mindjárt azt találgatták, hogy ugyan ki lesz az a szerencsés fehérceled, akire Andris ráveti a szemét. Mérges vetek volna rá, hogy most már telkes zarda lányának a fejét köti be...

Andris pedig ment-ment a Nagyutcán. Fényesre subickolt csizmái alatt a föld szinte döngött, darutollas kalapja kisse félrebillent a fején. Na most? ... Mit szól majd most a Rozi? ... Mert oda igyekezett.

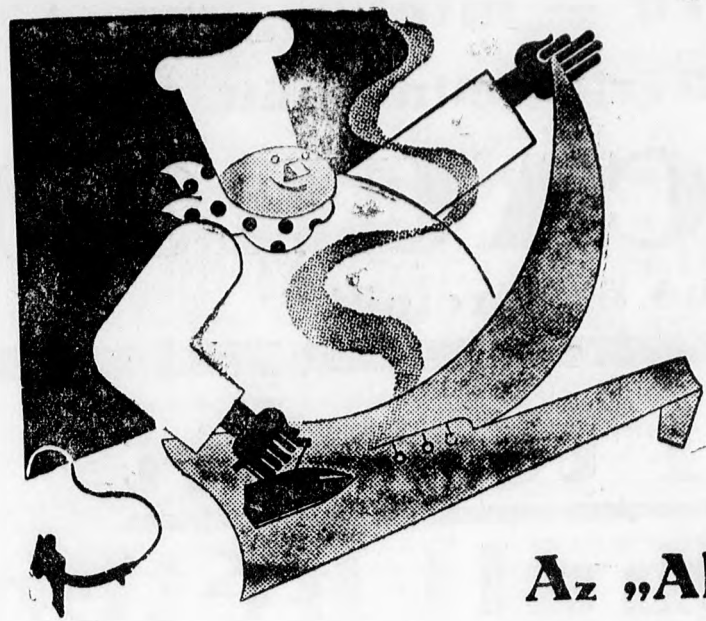
Hát biz a Rozi alig akart hinni a két szemének. Fől is kérdezte el-elcsukló hanggal:

— Kend az? ...

Andris csak nevetett. A szeme, szája, minden porcikája nevetett. Még a ruhája is, a tükrös csizmája is...

— Na? ... Mit szólsz hozzá, Rozi? A mai naptól fogva pedig parádés kocsis vagyok az uraságnál!

Rozi nem tudott szólni semmit. Könny szökött a szemébe, azt törülgette... Egyszer aztán arra eszmélt, hogy ott van a parádés kocsis két erős karja között. De ekkor már nem ért, hanem ő is nevetett.

Az „ARAGAZ”

vasalásra is használható!

Olcsó, tiszta és gyors. Megszabadul a faszéntől és minden mosoktól, ami vele jár, nem veszít időt a vasoló melegítésével, elkerüli — a faszén mérges gázai által okozott fejfájást.

Az Aragazzal megszakitás nélkül

lehet vasalni, a vasoló hőfoka állandó és egyenletes, így a ruha nem marad nedves és nem perszelődik meg. Az „Aragaz” vasoló olcsó és erős kivitelű, így

végtelenül tartós is.

TERAKAT: **Komlós Testvérek**

Oradea, Str. N. Iorga 13.

NEM HIÁNYOZHAT EGY HÁZTARTÁSBÓL SEM

ARAGAZ

A szovjetállam rendre kivégezteti a saját követeit

Öt újabb kivégzés Moszkvában. — A volt kínai követet letartóztatták. — A bucaresti követet is visszarendelték

Párizsból jelentik: A „Matin” stockholmi jelentése szerint Asmus helsinki szovjet követet, Davtjan varsó szovjet követet, Radovszky rigai és Bovolszky kownói követet, valamint Siskovot, a londoni szovjet nagykövetség katonai attaséját Moszkvában kivégezték.

A „Liberté” írja Bogomolov volt kínai szovjet-követ elmozdításával és letartóztatásával kapcsolatban, hogy Bogomolov volt az, aki érvényre juttatta Moszkvában azt a felfogást, mely szerint Japánt a kelet-ázsiai hadműveletekkel könnyűszerre ki lehet fárasztani. A szovjet-kormány ezt a tanácsot követve bízta fel a kínai kormányt, hogy különböző surlódások révén mérgesítse el a kelet-ázsiai helyzetet és idézzen fel az egész országra ki-

terjedő ellenségeskedést. Moszkva azt remélte, hogy ily módon hamarosan kimerül Japán pénzügyi és gazdasági ellenálló ereje. A „Liberté” szerint

Bogomolov letartóztatása azt jelenti, hogy Moszkva elvesztettnek tekinti a kínai játszmát.

Ugyancsak a „Liberté” jelenti, hogy Moszkva visszarendelte a bucaresti szovjet-követet is. Ilyenformán a Szovjettel határos államok mindegyikében kicserélik a követeket. Hír szerint több európai nagyhatalom fővárosából is visszarendelik a szovjet nagyköveteit. Mindezekből arra lehet következtetni, hogy a Szovjet külpolitikájában nagy változások állnak küszöbön.

Cauromáru — minőségáru.

Kérjen mindenütt

CAUROM

hó és sárcipőt.

Mi történt az elmúlt héten?

(Külpolitikai figyelő)

*

Írja: **Observator**

Nem volt még példa rá, hogy államférfiak politikai tanácskozásait olyan szigorú és olyan hosszantartó titoktartás pecsétje őrizte volna, mint Hitler kancellár és lord Halifax berechtesgadeni 5 óráig tartó megbeszélését. Mindenki azt várta, hogy ha többet nem is: legalább egy rövid, semmitmondó nyilatkozattal *hivatalos helyről* ki fogják elégiteni és meg fogják nyugtatni a világ kíváncsi, sőt sok helyen izgatott érdeklődését. Nem így történt. Chamberlain nagy izgalommal várt parlamenti nyilatkozatából sem tudunk meg semmit — a lényegből. Sorra cáfolta a *feltevéseket* s az ügy érdemére vonatkozólag angolos rövideggel csak annyit mondott, hogy nem arulhat el semmit. Mi tehát az igaz? Az, amiről a fáma süttog, vagy amit Chamberlain nem akar megmondani? Avagy talán a kettő egy és ugyanaz? S éppen ezért nem tud és nem akar egyik illetékes hely sem őszintén nyilatkozni?

A tárgyaló személyiségeknek maguknak sincs semmi mondanivalójuk. Lord Halifax mindössze a megbeszélések körülményeiről árult el egyet-mást: hogy meg van az eredménnyel elégedve, hogy igen jól esett neki a szíves fogadtatás és hogy sok örömet okozott neki a németországi tartózkodás.

Sóvány anyag, de nem azért sajtó a sajtó, hogy ebből a kevésből is ki ne tudna sajtolni magának világerdeklődést keltő szenzációkat.

Hiába mondta Halifax utazása végén, hogy szenzációkat ne várjon senki, az angol újságok egy jó része mégis tudni véli, hogy Anglia titkos tanácsának elnöke, a nem hivatalos megbeszélések hatása alatt, hivatalosan *újából meghívta Neurathot Londonba*. Ez a látogatás konkrét politikai jelentőséggel bírna és formális egyezménykötésre vezetne.

Mások úgy tudják, hogy a német kormány azt a kívánságát fejezte ki, hogy az első hivatalos látogatást Anglia tegye meg. Az angol és francia lapok egyrésze nyíltan ír arról, hogy előbb Chamberleint várják. Berlinbe és csak azután kerülhet sor Neurath londoni látogatására.

A német sajtó szinte dühösen utasítja vissza ezeket a kombinációkat és tagadja azt, hogy ilyen meghívások történtek volna, hiszen ezeknek a látogatásoknak, — a hivatalos német sajtó véleménye szerint — egyelőre semmi konkrét értelmük nem volna.

A nemzetközi közvélemény tehát teljesen tájékozatlan ebben a kérdésben és csak az idő fogja megmutatni, hogy melyik résznek volt igaza. Nem lepődne meg azon, ha a csacska angol és francia sajtó helyett túlon túl határozott és a fegyelmettség minden jegyét magán viselő német hivatalos hírközlés lenne kénytelen utólag a tájékozatlanság szűgyenét magára venni.

A megbeszélések tárgyáról és tartalmáról

is sokat vitatkoznak az egyes országok lapjai. Londonban és Párizsban még mindig makacsul tartja magát az a hír, hogy a *gyarmatok kérdése Berechtesgadengen nem játszott elsőrendű szerepet*. Hivatkoznak arra, hogy Hitler Augsburgban maga is odanyilatkozott, hogy a gyarmatok visszaszerzését Németország részére életkérdés ugyan, de várhat 4—5 évig is. Erre építette a *Matin* azt a szenzációs megállapítást, hogy „ha a német külpolitika irányítói megígérték lord Halifaxnak azt, hogy még a nemzetközi politika tárgyaló asztalánál sem vétik fel bizonyos időkön belül gyarmati követeléseiket, akkor semmi kétség sem fér ahhoz, hogy a porosz politika most újra az Anschluss problémáját kívánja megoldani. Négy évvel ezelőtt Berlin még csak a 6 millió osztrák elcsatolására törekedett és nem kívánta az Anschluszt kiterjeszteni Csehország szudéta németjeire is. Négy év alatt azonban nagyon meg-

	Togal-tabletták biztosan gyógyítanak!	
	Rheumát Kószvényt Ülőidegszabát	Idegfájdalmakat Spanyolnáthát Fejfájást és Hűléses betegségeket
<p>Ha több mint 7000 orvos, klinika és kórház önként beküldött közjegyzőileg hitelesített írása a Togal kitűnő hatását igazolja, On is teljes bizalommal használhatja. A Togal az On házi gyógyszerrel közli se hiányozzék. Gyógyszerárakban és drogeriákban. Lei 52.—, 130.— (és Lei 12.—).</p>		

növekedett ennek a faji egység után törekvő külpolitikának az igényei és ha Anglia le akarja csillapítani Németország gyarmati követeléseit, most már nemcsak a 6 millió osztrák függelenségét kell feláldoznia, hanem Csehország integritását is." Így elmélkedik a *Matin*.

Daladier hadügyminiszter lapja, a *Republique* még tovább megy a találgatásokban és azt írja, hogy „Németország gyarmati igényeinek bejelentése csak arra volt jó, hogy elismertesse Angliával Németország középeurópai terveit."

A német lapok továbbra is tiltakoznak a francia sajtónak a tendenciától nem mindenben mentes találgatásai ellen. Nehezen is lehet elhinni, hogy Németország „ezeket" a politikai célokat, melyek egyes vonatkozásaikban kellemtlenül sürölják Olaszország középeurópai terveit és érdekeit is, elébe helyezné gazdasági szükségleteinek. Mostanában azonban, amikor oly elképesztő változások és fordulatok tarkítják az egyes országok külpolitikai elgondolásait és cselekvéseit, nem csoda, ha a képzelődés sok mindent tart lehetőnek.

A magyar kormány fejének és külügyminiszterének berlini látogatása szintén sok találgatásra adott alkalmat. Pedig Darányi egy pillanatig sem borította ködbe utazásának céljait. Nem élt a kínálkozó alkalommal, — hogy

„a vadászkiállítás megtekintésére" utazik Németországba, — hanem a tőle megszokott egyenességgel és nyíltsággal bejelentette a látogatás politikai céljait is. Hogy ezek a tárgyalások mit ölelnek fel és meddig terjednek, arról még hiányoznak a komoly és megbízható nyilatkozatok. Annyi szivárgott ki csupán, hogy Németországnak sikerült rávenni Magyarországot arra, hogy *csatlakozzék az antibolsevista blokkhoz*.

Igen örvendetes és nagyon is megszívlelendő az a Németországból kapott hír is, hogy *Bohle*, a külföldi németiség vezetője, a közeljövőben Budapestre megy és „azt a félreértéketlen utasítást viszi magával a magyarországi németek számára, hogy legyenek jó állampolgárok és hűséges alattvalók, ne csináljanak külön politikát és ne tőrjenek maguk között semmiféle nemzetellenes gondolatot." Könnyen feltételezhető, hogy ez a hír nemcsak Magyarországnak szólt, hanem részben a túlidéges és túlkombináló, minden bokor rezzenésében rémeket látó francia sajtónak is.

Míg ezek történtek és történnének, — Brüsszelben *Janson* liberális politika vezetése mellett csendben megalakult az új belga kormány. Elég sokáig tartott Belgium kormányválsága; Lipót király azonban nem engedett időt a válság *kimélyülésére*. Londonból jövel, előre magához rendelte Jansont és már a hajón megbeszélte vele a kormányalakítás feltételeit.

Ami a szocialista *de Man*-nak és a katolikus *Pierlot*-nak nem sikerült, az — úgy látszik — sikerült Janssonnak. A mérleg nyelve ebben az esetben jól működött. A két nagy párt kormányalakítását meghiúsította, hogy maga vehesse kezébe a politikai hatalom legfőbb irányítását.

Az osztozkodásban a katolikus párt járt rosszabbul, mert míg a szocialisták a legfontosabb tárcák nagyrészét kaparintották kezükbe, addig a katolikusoknak a kevesebb értékű reszortminisztériumokkal kellett megelégedniük.

Az ilyen hátramaradások miatt talán a belga katolikus párt is feleszmél és külföldi példák nyomán is rájön, hogy nem csak nagy urakkal nem jó egy tából cserecsenyét enni, de éppen olyan hálátlan és káros vállalkozás a szabadkőműves liberálisokkal és a kommunizmusra mindig hajlamos szocialistákkal való együttthaladás és együttműködés is. Ha a belga katolikus párt olyan megértést és türelmet tudna tanúsítani a rexisták mozgalmával szemben, mint amilyen türelemmel kell sokszor elviselnie a baloldali kapcsolat erkölcsi terheit, akkor létrejöhetne Belgiumban olyan jobboldali katolikus tömörülés, mely fölöslegessé tenné az egyébként tisztfeletremelő párt számára a szabadkőművesek és szocialisták kegye keresését.

Párizsi híradások szerint *Bucharint*, a szovjet-bolsevizmus gazdasági elméletének tudós rendszerzőjét is utólérté végzete. Saját bőrén kellett megtanulnia, — írja igen találóan egyik közismert külföldi újságról, — mi a különbség a valóság talajáról elrugaskodott spekulatív elmélet és a nyers gyakorlat között. Es törhetne fejét többek között az *erőszak* elméletén is, amíg be nem teljesedett rajta is: Stalin valahol a Kremlben intett egyszer a fejével és lent, néhány emelettel mélyebben, a pincében, egy legény szó nélkül a tarkójába lőtt Bucharinnak.

A *Daily Express* értesülése szerint a Stalin-féle vörös nagytakarítás legközelebbi áldozata *Litvinov*, külügyi népbiztos lesz. Ezt azonban annyiszor és olyan konkrét bizonyossággal írták már meg szavahihető világlapok, hogy a végén akkor sem fogja már elhinni senki, amikor valóban meg fog történni. Nem hinnők, hogy Stalin annyi és a bolsevizmus magteremtésében oly fontos, sőt döntő szerepet játszó áldozata után éppen Litvinov előtt torpanna meg *annyiszor*. Ha valóban szándékában lett volna, vagy volna ennek a szalombolsevistának eltávolítása, bizonyára nem kerülne nagyobb fáradságába. Nagy a gyanunk, hogy a jelen esetben is csak kitalálásról, vagy legfeljebb angol és francia jobboldali körök jámbor óhajáról van szó.

UDIT

LITHYNIA ásványvíz

GYOGYIT

Megrendelhető a főleraktnál: **Dr Váli, Oradea, Str. Vlahuța No. 80. :: Telefon: 37.**

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadójavai és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 1

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Heltől: Egész évre 600, fél évre 300, negyedévre 150, egy hónapra 50 lej.

Magyarországon: Egész évre 90 P, fél évre 45 P, negyedévre 22 P, egy hónapra 10 P. Vasárnap és ünnepek 20 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.032. Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **PÉREDI GYÖRGY**
Cíj szerkesztő: **Dr Sulyok István**
Cíj, Plata Unirii 13.

Írásokat nem ösztönözünk és nem ösztönözünk vissza. Csak a választóllyal magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

A bucurești időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Szeles és hidegebb idő, északon eső várható.

MIKES HANNA GRÓFNŐ AZ ALBÁN UDVARI BÁLON. Tiranából jelentik: Az albán függetlenség 25-ik évfordulója alkalmából rendezett udvari bálon állítólag **Mikes Hanna grófnő is résztvett, aki már másodikban tartózkodik Tiranában.** Tudvalelőben a grófnőről egy időben azt a hírt terjesztették, hogy feleségül megy Zogu királyhoz.

Meghalt Transsylvania legöregebb plébánosa. Grabis. Saját tud. Vetési Imre nyugalmazott esperes-plébános, szenteszéki tanácsos, aki a nyáron tartotta a vasmisét, Odorheiu, életének 92-ik évében elhunyt. Vele országunk legöregebb római katolikus lelkésze halt meg. Az elhunyt esperes-plébános temetése óriási részvét mellett ment végbe.

FELGYÓGYULT A REPÜLŐGÉPSZERENCSETLENSÉGET SZENVEDETT HUBERMANN BRONISZLÁV. Amszterdamból jelentik: **Hubermann Broniszláv** állapota már annyira javult, hogy elhagyhatta Holland-Indiát, és egy holland gőzös fedélzetén útnak indult Európába. Emlékeztet, hogy a világhírű hegedűművészt október elején Jáva szigetén repülőgép-szerencsétlenség érte.

Jorga tanár Timisoarán. Saját tud. Jorga tanár külföldről hazatérőben csütörtökön délután a timisoarai pályaudvarra érkezett. Fogadtatására megjelentek a hatóságok vezetői, valamint pártívei közül is többen. Jorga, látogatásán jókedvűen, közben-közben tréfálkozva elbeszélgetett a megjelentekkel. Elmondotta többek közt, hogy Párizsban találkoztával Delbos külügyminiszterrel s ez alkalommal Románia külpolitikáját s a francia külügyminiszter kelet-európai, így romániai útját is megvitatták. Jorga kijelentette Delbosnak, hogy Románia külpolitikái tekintetben tántoríthatatlanul halad eddigi útján. Szólt aztán Jorga arról, hogy a francia összeesküvésben neves politikai személyek nem vettek részt. A Delbos-sal való beszélgetése során Jorga professzor felhívta a miniszter figyelmét arra, hogy ha Varsóba megy, figyelje meg Beck külügyminiszter milyen kiváló táncos; mindenkivel szeret táncolni, de a házasságtól tartózkodik...

Ma van az oradeai bérlők gyűlése. Közöltük, hogy az oradeai városi tanács új pénzügyi szabályrendeletét készítette, amely újabb adó- és lényeges taxaemlést tartalmaz. Ez ellen ma, vasárnap d. e. 11 órára a városháza nagytermében tiltakozó gyűlést tartunk, amelyre a város egész közönségét meghívjuk, miután a kérdés mindenkit egyformán érint. Lakásbérlők Szövetsége. Dr Popovici elnök, dr Zoltán Károly főtitkár.

Advent

Pirkad, lassan hajnalodik. Öröm tölti el azok szívét, akik a várakozás homályában számlálták a remény napjait. Várakozás az advent, de nem reménytelen, sőt nem is a hosszú várakozás ideje. Pirkad, lassan világosság ül a láthatár szélére. Az örködők, a várakozók szeme mind ráirányul. Várakozás az advent tartalma, de a biztos várakozásé. Hiszen a szemünket már azon a fényen nyugtathatjuk meg, amelynek diadalmas kibontakozása Karácsonykor teljes pompájában tárul a világ elé. Advent, az örömteljes, a célja küszöbén álló várakozás ideje.

Advent a bűnbánat ideje is. Az Advent prófétája: Keresztelő Szent János. Az advent szövege: Készítsétek az Ur útjait, tartsatok bűnbánatot. Közéleg a szeretet, a béke Királya. Készítsünk neki szívünkben meleg szeretet- és béke-otthont. Karácsonyra angyalszerével akar leszállani körénk. Ne zavarja az angyalok énekét a gyűlölet, az ellenségeskedés vad hangjai. Ezért tartsunk bűnbánatot. Mély, igazi, őszinte bűnbánatot. Tisztuljunk meg, rakjuk le nehéz lelki terheinket. Vár mindenkiket az Ur megbocsátó szeretete a gyónatóségekben. Alljunk mindnyájan az adventi örködők, az örömmel várók közé. Pirkad, lassan hajnalodik. A bűn sötétségéből a bűnbánat, az örömteljes remény hajnalára hívja az embert az adventi szent idő. (—)

Baromfikivitelünk hanyatlása. Bucurestiből jelentik: A szépen fejlődő román baromfikivitel terén az utóbbi időben hanyatlás mutatkozik. Kitűnő piaca volt baromfikivitelünknek Palesztina, már az ellenértékül szolgáltatott jó valutáért is. A palesztinai hatóságok azonban az utóbbi időben sok megszorító intézkedést léptettek életbe. A vámilletéket vagononként 120.000 leire emelték fel, ami, egy vagonra 5000 baromfit számítva, 24 lei ártóbbat jelent darabonként. Ezt a helyzetet használja a Palesztinával szomszédos Szíria, Anatólia sőt még Perzsia is, annál is inkább, mert előnyös egyezségek kötik őket Palesztinához. Valószínű, hogy a román baromfi bevitelét is ezek érdekében nehezítették meg. A gazdasági körök tájékozódása Svájc és Anglia felé fordult, ahol új piacot remélnek a román baromfi számára. Egyesek szerint karácsony táján már meg is indul a kivitel ezekbe az országokba. Tojás-kivitelünk ügye is elég rosszul áll. A tojás minőségét ugyanis erre a célra alkotott bizottság állapítja meg, mert csak jó minőségű tojást vesznek át. A bizottság nagymennyiségű árut utasított vissza és emiatt a kivitelezőket nagy veszteségek érték. Ezt a helyzetet felhasználták a lengyel, bulgár, jugoszláv és dán kereskedők, akik piacaink nagyrészt elhódították. A gazdasági körök itt is keresik a megfelelő orvoslást.

* Fejtájás ellen Beretvás pasztilla.

VAKMERŐ MÓDON KIRABOLTÁK A MOZGÓPOSTÁT. Bucuresti. A 3002. számú személyvonatot, amely Oradea és Bucuresti között közlekedik, csütörtök este Prahova és Crivina állomások között felfegyverzett, álarcos útonállók megtámadták, behatoltak a csomagkocsiba, megkötözték ott a szolgálatot teljesítő altisztet, kidobálták a csomagok egy részét és az ott talált pénzeszekrényt is, majd kiugrottak a vonatból és összeszedték a töltés mellett elszórt zsákmányukat. A vizsgálat megindult. A tetteket még nem kerítették kézre.

Kávéházakban, vendéglőkben kére mindenütt a „MAGYAR LAPOK”-at.

Nyissa ki szemét!

Nem minden fehér tableta aspirin és távolról sem az, amit „épp oly jó” dicsérő szavakkal ajánlanak. Valódi az **ASPIRIN** csak a BAYER-kereszt jelével

HETVENNÉGY ÁLLAMI TANÍTÓ ESKÜTÉTELE EGY „KULTURZONÁS” MEGYÉBEN. Targu-Mures. Saját tud. A városháza dísztermében ünnepélyes külsőségek között testileg tett esküt csütörtökön délelőtt 74 állami tanító és tanítónő, akiket a népnevelési minisztérium Mures-megye területére most nevezett ki. Az eskütétel a miniszter képviselője, **Craiu Nicolae** tanügyi vezérfelügyelő, míg a tanfelügyelőségtől **Duca Partenie** és **Puiu Jeromos** tanfelügyelők a vármegye részéről **Popa Pavel** és a város részéről **Halar** tanácsos jelent meg, akik beszédeikben kihangsúlyozták a tanítók kötelességeit, amelyeket az „*elrománosított székelyek között, ebben a kulturzonába osztott vármegyében*” teljesíteniük kell. Az eskütételt közebed követte.

Csak öt darab fát! Timisoara. Saját tud. A Katolikus Női Misszió a minisztertanács, kapott engedély alapján az előző év mintájára ismét fagyűjtést rendezt: „csak öt darab fát” címen. A fagyűjtést vasárnap a negyedik kerület-jótekonny hölgyek vasárnap a negyedik kerületben gyűjtöttek — házról, házra járva — jövő vasárnap az első és harmadik kerület házaiba köpogtatnak be fagyűjtő kosaik kíséretében, egy köpogtatni meghatározandó napon pedig a második köpogtatni meghatározandó napon pedig a második kerületben buzdokolnak majd a didergő szegények érdekébe.

Milyen térképeket nem lehet behozni, árulni és kifüggeszteni? Bucurestiből jelentik: A belügyminisztérium megtiltotta az olyan földrajzi térképek behozatalát, eladását és kifüggesztését, amelyek Románia háboru előtti határait szepel, vagy amelyeken az egyes provinciák más államok határain belül szerepelnek. A rendelet ellen vétőkkel szemben bírói uton fognak eljárni a büntetőtörvénykönyv 325. cikke alapján.

BETÖRŐK JÁRTAK A BAIAMAREI GÖR. KAT. PÜSPÖKSÉGEN. Baiamare. Saját tudósítónktól. Ismeretlen tettesek a kert felől behatoltak a baiamarei görög katolikus püspökség pénztárhelyiségébe, ahol megfúrták az egyik szekrényt. Szerencsére ebben a szekrényben csak könyveket találtak. A jelek szerint a betörők a második szekrényt megfúrásához akartak kezdeni, amikor valamilyen megijedettek és a betörőszerszámok hátrahagyásával elmenekültek. A rendőrség bevezette a nyomozást.

* **Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségeknek,** a tápeatorna tartalmát reggel felkeléskor egy pohár természetes „**Ferenc József**” keserűvíz csakhamar felhigítja és levezeti s az emésztőszervek további működését hathatósan előmozdítja. Kérdezze meg orvosát.

SOK TIZEZER
megelegedett vevő bizonyítja hogy a

„ZEPHIR“
kályha az összes kályhák között a

LEGJOBB

10 kilogram fával fűt **24** órán át.
egy normál szobát

Gyártja: **Szántó D. és fia, Oradea**

„ELITE“ tűzhely kályhaqyára
Kapható mindenütt. Kerjen díjtalan árjegyzéket.

„Félreértések“ egy felekezeti iskola tanterme körül. Sighisoara. Saját tud. A tarnavai református iskola egyházközsége új iskolatermet építtetett, amely 23 tanuló helyett 55 iskolás gyermek befogadására alkalmas. A tanév megnyitása idején Musatescu inspektor hozzájárulásával az állami iskola igazgatója 30 növendék felvételét engedélyezte a felekezeti iskola termére vonatkozó működési engedélyben. A hivatalos formások során azonban elfeledték feltüntetni a terem kibővítését. Ennek tudható be, hogy az állami iskola igazgatója 7 növendék szabályszerűen kiadott felvételi lapját szétverte s ezeknek az állami iskolákba való felvételét szorgalmazta. Az igazgató ezt az eljárást azzal indokolja, hogy a régi terembe a miniszteri engedély alapján csak 23 növendék felvételét engedélyezi, így az új terembe nem fogadható be több.

KANYARÓJÁRVÁNY DEVAN. Deva. Saját tudósítónktól. Szeptember végén Devan kanyaró-járvány keletkezett, amely az utóbbi időben még inkább fokozódott. November 10-től újabb 14 megbetegedés történt a 7-10 éves gyermekek között, úgyhogy a fertőzöttek száma immár 35-re emelkedett. Az erős járvány ellenére az iskolák eddig egyetlen nap sem szüneteltek. A járvány egyébként nem túl súlyos lefolyású s remélhető, hogy rövidesen sikerül teljesen elfojtani.

Szegénységélyezés. Sacueni. Saját tud. Az özevgy gróf Stubenberg Józsefné elnöki tete alatt működő itteni római katolikus Caritas magyaranyu gyűjtést rendezett a község szegényei részére. Az összegyűjtött élelmiszereket s az egylet által vásárolt ruhaneműeket csütörtökön délután osztotta ki a humánus lelki elnök. A segélyosztás alkalmával ötvenegy szegény család részvevő segélybe. A segélyosztás azert eszközölték jóval a karácsonyi ünnepek előtt, hogy az adományra szorultak a hideg idő beálta előtt jussanak segélyhez s tüzfűzőhöz, mert a grófnő tüzfűt is utalt ki szegényei számára az uradalmi erdőből.

* Fél évig beteg, ágyhoz kötve; háromheti Togal-használat után époly egészséges vagyok, mint azelőtt. Ez a Togal-tabletta oly gyógyszer, melyet gyors, biztos hatásáért minden rheumában szenvedőnek nyugodtan ajánlhatok.

Temetések Oradeán. Özv. Csányi Istvánné szül. Losonczy Juliánna 71 éves korában elhunyt. Temetése hétfőn d. e. 10 órakor lesz a Haller kápolnából. — Özv. Birta Jánosné 61 éves korában meghalt. Temetése tegnap volt. (Erdélyi „Concordia“).

Dumitru I. Popa, a bucuresti Kereskedelmi Akadémia hallgatója, 22 éves korában a járványkórházban meghalt. Temetése november 28-án d. u. 2 órakor lesz a Venetiai temetőbe. („Caritas“).

Senkitől **ne hagyja magát** elvezetni, legolcsóbban temet Erdélyi Sándor «CONCORDIA» Oradea.

Ki kell adni a munkásnak az igazolványt minden esetben. Deva tudósítónk jelenti: Az egyik nagy vasgyár mintegy nyolc munkása jelentést tett a devai munkakamarának, hogy a gyár elbocsátásuk után nem adta ki azt az igazolványt, amit a munkakamara kaptak s amelyben igazolvást nyer, hogy a munkakamara-hoz benyújtott munkakönyveiket becsereles végett. A munkakamara azonnal új igazolvánnyal helyettesítette a gyár által visszatartott igazolványt, egyúttal felszólította a gyárat, hogy haladéktalanul szolgáltatssa ki az igazolványokat, mivel az új ipartörvény 10-ik paragrafusá kimondja, hogy a munkaadónak semmiféle címen és semmilyen okból nincs joga a munkakönyv vagy az igazolvány visszatartására s a könyveket visszatartó munkadót a törvény 500-2000 level bünteti.

Hétfőn fizetik a novemberi nyugdíjakat Oradeán. Saját tud. Az oradeai pénzügyigazgatóság nyert értesülésünk szerint, hétfőn megkezdik a novemberi nyugdíjak kifizetését. A pénzügyigazgatóság ma beszédte a katonai és pénzügyi nyugdíjasok könyveit, hogy hétfőn, mire a kiutalás megérkezik, azonnal fizethesse a nyugdíjakat.

A legolcsóbb kenyér — 10 lei. Timisoara. Saját tud. A hetipiacokról és az üzletekből eltűnt a fekete kenyér. A pékek kijelentették, hogy ennek a kenyérnek az ára hét leire van maximálva s ez a kenyér a mai viszonyok között nekik maguknak nyolc leibe kerül, nem hajlandók tehát a „ráfizetést“ még a viszontelárúsítóknak járó percenttel tetézni. Viszontelárúsítóknak ezért nem adnak fekete kenyeret s egyébként is abból csak kis mennyiséget állítanak elő. Így a piacon, az üzletekben és sokszor a péknél sincsen hét leies kenyér, csak az ugynevezett félbarna, amelynek kilója tíz leibe kerül. A „buzatermő Banatban“ tehát tíz lei a legolcsóbb kenyér... A pékek még azt is állítják, hogy a fekete kenyérhez való lisztet a malmok sem tudják ráfizetés nélkül adni s így liszthez is csak igen korlátozott mennyiségben jutnak.

Védekezze!

Gargalizálja naponta többször kelte mennyiségű vízzel higított

Dia...a sósbomzsszel

mely megöli a fertőző baktériumokat

• megvédi az egészséget!

Ex ar igaxi

LÉPFENES FERTŐZÉSBN MEGHALT EGY MÉSZÁROS. Satumare. Sätmarhegyen lépfenében megbetegedett Szabó József gazdálkodó tehene. Szabó elhívatta Szücs Lajos mézszárost, aki bár tudta, hogy a tehén lépfenes, levágta és megnyúzta az állatot. Munkaközben a bárdal megsértette a kezét és néhány nap múlva lépfenében meghalt. A hatóságok most Szabó József ellen eljárást indítottak, mert az ő mulasztása idézte elő a tragédiát.

Meghívó. Az oradeai „Vultur“ (Sasok) turista egyesület fiatalosága mint a multban, az idén is megrendezi zártkörű táncestélyét Antalfi Margit tánctermében, minden szerdán este 9 órai kezdettel. Ezuton szeretettel meghívja az egyesület tagjait, barátait és azok vendégeit, valamint minden turista testvért, aki jól és kellemeesen akar szórakozni. Meghívók igényelhetők a szokásos helyeken. A rendezőség.

Olcsó Mikulás vásár

CUBA fűszer, csemege és cukorkaüzlet

ORADEA, Str. Avram Iancu No. 10.
Telefon : 6-40.

1 db csokoládé piros csizma	4 lei
1 db csokoládé piros papucs	6 „
Szóvet Mikulások nagy választékban mar	
10 leitől kezdve	
Külföldi selyem Mikulások	4 „
Mikulási dobozok bonbon	15 „
Közép dohoz 24 lei, nagy dohoz 28 lei	
Mikulási desert, bonbon, meggyes, úde-	
fonso, grillás és különböző töltelékű	
bonbonok, arany, ezüst és piros cso-	
magolásban 10 deka	11 „
Mikulási csomagok	6 „
10 deka tea keksz	4 „
10 deka csokoládé praliné	8 „
10 deka vegyes drage	9 „
1 kgr. új lüge	34 „
Mikulási szalon cukor, mogyoró, mandula, na-	
ranos, stb. izzel nagy választékban. A n. é. vevő-	
közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy üzle-	
tünkbe kizárólag friss árak vannak raklárban.	

Mikulásra minden gyermek a éndéket kap.

CUBA-cégnél

Mariska és Magda

Oradea, Str. Avram Iancu 10.

Telefon 640.

Telefon 640.

* Az arcbört elcsufító számos tisztátalanság, mint gyulladásoos pirosságok, pörsenések és pattanások, amelyek elégtelen emésztés következtében támadnak, a természetes „Ferenc József“ keserűvíz használata által — reggelenként egy pohárral — rendszerint rövidesen eltűnnek. Kérdezze meg orvosát.

Kidőlt a fal és agyonsujtott egy kőművesmunkást. Oradea. Saját tud. Tegnap halálos szerencsétlenség történt Uilacul de Munte községben. Az állami iskola pincéjében a falat javították a munkások, amikor a 3-4 mézsas fal hirtelen összedőlt és maga alá temette Borbély Zsigmondot, aki Lajos testvérével és két társával téglákat szedett ki a falból. Borbély Zsigmondot holtan húzták ki a törmelék alól. Az ügyes elrendelte a holttest felboncolását és egyben utasította a csendőrséget, hogy szigorú vizsgálatot indítson annak megállapítására, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

KÉTEZER PÁR CSEMPESZETT SELYEM HARISNYÁT TALÁLTAK A HATÓSÁGOK. Baiamare. Saját tud. A vámhivatal tisztviselőgárdája bizalmasan arról értesült, hogy vakmerő csempészek Baiasprien keresztül, postacsomagokban továbbítják a csempészárut az ország különböző városába. Kiszállottak Baiaspriera s a postahivatalban egy sighthi Molnár Irén nevű egyén által feladott csomagot találtak, amelyben ötszáz pár csempészett selyemharisnya volt. A könyvekből megállapították, hogy Molnár Irén Baiasprien keresztül az utóbbi napokban kilenc csomagot küldött Craiovába, Constátára, Bacauba, Bucurestibe. A vasut most táviratilag intézkedett ezeknek a csomagoknak a visszaküldéséről. A visszarendelt csomagokban előzetes becsles szerint kétezer pár selyemharisnyának kell lenni, amelynek vámbírsága több, mint kétmillió lei. Megállapították, hogy Molnár Irén nevű egyén nem lakik Sigheten. A csempészek után erélyes nyomozás indult.

fejfájás ellen Beretrás parztilla!

Baiamarei híradó. Saját tud. Cinege Ilés sisesti gazdálkodó eladta földjének egy részét és huszezer leivel a zsebében Baiamarera jött telenet és okróket vásárolni. A vasárteren alkudozás közben betért az egyik italos sátorba, ahol megdöbbenve vette észre, hogy a pénzét ellopták. A tetteit még nem sikerült lefűteni. — A város tanács a költségvetés módosításával 181 ezer leit irányzott elő a főterj parkba tervezett szines szökőkút telépítésére. Ugyancsak a költségvetés módosításával lehetővé tették a vasut utca további aszfaltozását és a gyalogjárók rendezését. — Az országos nagyvásáron rengeteg zsebmetsző garázdalkodott. A rendőség előzőleg tizenhat ismert zsebvágót vett őrizetbe, ez azonban nem akadályozta meg a tömeges zseblópást. Sismann Gedeon minorita teológiai tanártól hatezer leit loptak el. Izsák Eszter baiaspriei lakostól 1200 leit azonkívül még négy lopást jelentettek a rendőrségnek. Horváth Dezső carei illetőségű zsebmetszőt tetten érték és bekísérték az ügyészség foházába.

KÖSZÖNETNYILVANITÁS.

Mindazoknak, akik felejthetetlen jó feleségnyánk elhunytá alkalmával részvétükkel felkerestek, ezuton mondunk köszönetet.

Ditrau, 1937. november hó.

A JOZSA-CSALAD.

IDŐK SODRÁBAN

A délamerikai változás

írta: Rády Elemer

Különös és idegen világ az európai ember számára Dél-Amerika. A német utasok leírásai-ból valóságos földi paradicsomnak hihetnők, ha az utóbbi években is egymásután nem érkeztek volna véres forradalmak s a kalandor-államfők és generálisok hatalmi versengéseinek különös hírei. Ki tudná teljesen megérteni az Inkák csodálatos földjét? Tudjuk, hogy a tizenhatodik század spanyol conquistadorai az emberi boldogság új paradicsomát látták Dél-Amerikában, ahol a földön hever az arany és a gyémánt, magától terem a dohány és a nemes fűszer. Azután elmúlt az első öröm, az asztékok mesés kincsait széthordták s az európai ember új paradicsoma egy időre Észak-Amerika lett. A fehér embert Dél-Amerikában a pénz hatalma leigázta s hiába volt Bolívar hősi szabadságharca — Dél-Amerika nem tudott lábraállni. Így volt ez a világháborúig.

És ekkor bekövetkezett a nagy fordulat, amely új korszakot nyitott meg Dél-Amerika népei előtt. Dél-Amerika megszűnt fogyasztópiac lenni, termelővé lépett elő és ömlött a pénz és egyes országokba. A gazdasági kimutatások szerint Buenos Airesben 1914–1918-ig több, mint ezer ipari vállalat keletkezett s Santos és San Paolo sem maradt el a fejlődés mögött. Csile salétroma, Venezuela petróleuma, az argentinai fagyasztott hus, Bahia gyapotja, Amazonas fája és a braziliai kávé elárasztotta a világot s ömlött érte a nemes valuta. És a gyors prosperity nyomán új „aranyláz” ütötte fel a fejét. Észak-Amerika elzárta kapuit Európa népfölöslege előtt, de nyitva maradt Dél-Amerika s Európa népe ide özönlött. Az új telepesek azonban mások voltak már, mint a tizenhatodik század conquistadorai, mások jöttek, szorgalmasabb fajták, olaszok, magyarok, skandinávok, lengyelek és mindenekelőtt — németek. A könnyelmű és lusta spanyol és portugál elemek helyett az országépítő népek fiait özönlöttek ide s új világot honosítottak meg. Dél-Amerikában valóságos német városok keletkeztek s Argentina fővárosában minden ötödik ember ma német eredetű és a német teremtő erő itt is új fejlődést hozott.

A szorgalmas új bevándorlók néhány év alatt megváltoztatták Dél-Amerika képét. Egy új termelő világ alakult ki, amely ismét bebizo-

nyította, hogy az Inkák birodalmában ma is az utcán hever az arany, kávé, nafta, buza, gyapot és mahagoni formájában, csak át kell alakítani és az egykor elviselhetetlen klímájának hitű földrészt ismét az új igéretes földje lett azok részére, akik nem az Amazonas beteg öserdeiben vagy a Pernambuco magasságaiban kutattak kincs után, hanem elmentek a kardillerák fensíkjaire, vagy Kolumbia, Csile, Venezuela és Ekvador termékeny terra emplodaira és Ferrafriaira. A harcok és polgárháborúk nem tün-

el, de a pronunciamentok és forradalmak néhány ezer hadakozó ezredes és tábornok magánügye lettek. Az új délamerikai jövőt az új telepesek gazdag termelővilága jelentette.

1930-ban Dél-Amerikában is bekövetkezett a nagy esés, a világválság elemi erővel tört be a jólét földjére s az optimizmust és bizakodást elsöpörte és a gazdasági egyensúlyt egyik napról a másikra felborította. Európa régi pénzes vendégei, a szentimentális argentinok egyszerre eltűntek s egymásután jöttek helyettük a szomorú hírek, hogy a braziliai kávé a tengerbe hanyták, s a rosarioi buza vagonszámra rothad meg. A polgárháborúk, forradalmak és pronunciamentok ujult erővel törtek fel, de ezek az új forradalmak már mások voltak, mint a generálisok és ezredesek néhány év előtti személyes küzdelmei. A széles tömegeken erőt vett az elégedetlenség és idegesség és az ezredesjunták nem is olyan régen még ártatlan tozszalkodásához most százezres, sőt milliós tömegek csatlakoztak. A köztársaságok elnökeit egymásután

Zacharoff

kergették el s Sir Basil Zacharoffnak divatból kiment fegyvereit nem kellett már ócskavasnak eladni, a délamerikai zendülések minden rozszant golyósórót és elagot ágyut felhasználtak. Az egykor szorgalmas, munkás telepesekből, a szó európai értelmében vett forradalmárok lettek. A szociális elégedetlenség termékeny talaja lett a világnézetű megmozdulásoknak is. Moszkva kezei hosszúak s a Komintern agitátorainak nagyon kifejlődött az érzékük, hogy megérezzék, hol éret meg a talaj a bomlasztásra. Észrevették, hogy a gazdasági reményekben csalódott bevándorlók, a szociális szempontból kizsákmányolt bennszülöttek és félévek mindennél alkalmasabb anyagot jelentenek az agitáció számára s látták azt is, hogy a primitív, mindig ingadozó államhatalmak sem tudnak egykönnyen gátat vetni a bolsevista szervezkedésnek.

Erkölcsei gátlások, hazafiság, tradíció nem álltak itt útjában ennek a bomlasztásnak, hiszen a világ négy tájáról összegyűlt kincskereső desperádók alkalmatlannak látszottak minden konstruktív szervezkedésre. Néhány év előtt Moszkvában nyíltan hirdették már, hogy a világorradalomnak két helyen kell fellángolnia: Spanyolországban és Dél-Amerikában. A Komintern propagandája teljes hévvel vetette rá magát a délamerikai agitációra azon biztos tudatban, hogy e kontinens forradalmakhoz szokott, szociális válságban élő népet könnyen tudják a bolsevizmus csatornájába terelni. A Kominternnek az európai kudarcok s az indiai és kínai kísérletek csődjé után Dél-Amerika volt minden reménysége.

Es Moszkva ismét tévedett: a biztos győzelem itt sem következett be. Egy idő óta azt tapasztaljuk, hogy Dél-Amerikában olyan jobboldali erők törnek fel, amelyek gátat vetnek a bolsevista szervezkedésnek s egy új fejlődés, egy új virágzás lehetőségeinek látszanak utat nyitni. A délamerikai államhatalmak még kellő időben megszervezkedtek s példájuk természetesen azok az országok voltak, amelyek a legeredményesebben szálltak síkra a bolsevizmus ellen: Németország és Olaszország.

Természetesen az európai és északamerikai „demokrata” kórus itt is megszólalt s Németország gazdasági érdekeinek érvényesítését látta a délamerikai bolsevistaellenes akciókban. Nehéz lenne bizonyítani a „demokrata vádak” ellenkezőjét, de fölösleges is lenne. Lényegtelen, hogy Németország és Olaszország esetleges ideológiai támogatásánál közrejátszottak-e ilyen anyagi érdekek is. Egy a fontos: a bolsevizmus Dél-Amerikában egymásután szenved hajótörést s a keresztény kultúra szempontjából ez a fontos, s nem az, hogy Németország, vagy az Egyesült Államok gazdasági tulsúlya érvényesül-e. Arról nem is beszélve, hogy a szociális nemcsak az ideológia volt a fontos, hanem igen tekintélyes anyagi érdekei is fűződtek Dél-Amerika bolsevizálásához.

Akik egyébként elvi okokból nézik rossz szemmel a délamerikai változást, elfelejtik, hogy egy „hazai” példa is a tekintélyuralom bevezetésére serkentette az egyes kormányokat. Ez a példa: Gomez venezuelai diktatúrája. Gomez tizenöt évig volt Venezuela diktátora s vaskézrel sikerült Dél-Amerika legzüllöttebb és legszegényebb országát rendbeszednie úgy, hogy Venezuela jóformán megrázkódtatás nélkül uszta meg a gazdasági krízist. Gomez politikai végrendeletben mondotta: „A délamerikai olyan, mint a gyermek, verni kell, ha embert akarok belőle nevelni.” Ez az európai fülnek mindenesetre különös végrendelet is ott lebegett az új délamerikai diktátorok szeme előtt, amikor bevették a parancsuralmat — Moszkva ellen.

Alig három hete kaptunk hírt arról, hogy Braziliában is bevették a diktatúrát s Brazília új diktátora Getulio Vargas. Az új braziliai

Vargas

helyzetet is csak az érti meg, aki ismeri Dél-Amerika újabb fejlődését. Itt is ugyanaz történik, mint a többi délamerikai államban s a gyors változást csak az sürgette, hogy Braziliában 1938 elején lett volna esedékes az új elnökválasztás s még idejében kellett megelőzni, hogy a bolseviki-liberális összefogás esetleg balféltolja az ország politikáját.

Braziliában évtizedek óta viszály folyt az egyes szövetségi kerületek között s a nyolc és félmillió négyzetkilométernyi hatalmas terüle-

Mikulásra **gyermekjátékok**,
sí, korcsolya és mindennemű sportcikk
legolcsóbban és legnagyobb választékban
HAVRANEK utódánál
beszerezhetők.

ten (majdnem olyan nagy, mint Európa) számos kiskirály garázdálkodott s az államhatalom tehetetlen volt úgy velük, mint a gazdasági hatalmasságokkal. Bizonyos változást jelentett az ország politikai életében, amikor a kerületi politikai alakulatok mellett két országos vonatkozású politikai mozgalom indult meg, amelyek már nem kis egyéni érdekeket szolgálták, hanem nagy világnézeti mozgalmak politikai vetületei voltak. A két mozgalom a baloldali Alianza Libertadora (szabadság szövetség) és a jobboldali Integralista-mozgalom volt.

Az Alianza Libertadora a külföldi befolyások elleni küzdelmet tűzte ki zászlójára s éles harcot hirdetett az „idegen imperializmus” ellen. Vezére Luiz Carlos Perstes, aki programbeszédeiben a földreform, a munkáskérdés rendezése mellett szállt síkra. A tetszetős jelszavak mögött azonban igen sötét érdekek húzódtak meg. Még nincs tisztázva egyelőre, hogy Moszkva kezre már a mozgalom megindításakor ott volt-e, de később egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy az Alianza Libertadora Moszkva brazilai szervezete, s Perstes, ez a tipikus politikai kalandor Moszkvában egy politikai kurzust is elvégzett, s hosszú ideig volt a montevidéi szovjet konzulátus alkalmazottja. Moszkva nagyra értékelte munkáját, amit az is bizonyít, hogy a VII. Komintern-kongresszuson mint Dél-Amerika felmentőjét ünnepelték. Röviddel a kongresszus után, 1935-ben tört ki Braziliában egy katonai lázadás, amelynek az Alianza volt a kezdeményezője, s amely nyílt kommunista jelszavakat hangoztatott. A lázadás vezére Perstes volt, aki azután hosszú ideig Rio de Janeiroban rejtőzködött, de később több társával együtt elfogták. A tengerészet és a hadsereget akkor megtisztították a nem kívánatos elemektől s Braziliában ettől az időtől kezdve ostromállapot volt. Az Alianza mozgalma csak földalatti szervezkedésekben élt tovább.

A másik mozgalom, az integralizmus már ekkor, 1935 végén csatlakozott Vargas elnökhöz a bolsevizmus elleni harc támogatására. A mozgalom vezére Plinio Salgado, aki a mozgalom jelszavát három szóban jelölte meg: Isten, Csád, Haza. Hangsúlyozottan keresztény mozgalomnak mondja az integralizmust, amely a vallás elmélyítésében és a családi élet megszilárdításában látja az állam tartós alapjait. Brazília a braziliaiaké jelszóval küzdelmet hirdetnek az idegen kapitalizmus ellen, a tekintélyuralom elve alapján állanak, elkezdett harcot hirdetnek a kommunizmus és szabadkőművesség ellen s szoros kapcsolatot tartanak fenn a braziliai katolikus egyházi vezetők személyekkel.

Az integralizmus hívei egyre szaporodtak, a mozgalom népi rétegekben és az intelligencia körében egyre terjedt s Salgado elérkezettnek látta az időt hogy Vargassal karöltve, még az elnökválasztások előtt tiszta helyzetet teremtsen s elejét vegye egy esetleges kormányzati balrafordulásnak. Az utóbbi időben ugyanis polgári ellenzék néven Salles Oliveira és Flores da Cunha vezetésével egy újabb baloldali mozgalom ütötte fel a fejét, amely az Alianza folytatása volt — Dimitroff receptje szerint legitim formában. Salgado és Vargas a hadsereg segítségével váratlanul új alkotmányt léptettek életbe, amely a fasiszmussal mutat sok rokon vonást. Az új braziliai diktatúra célkitűzését, Brazília belső rendezését nem a Gomez-féle kegyetlen diktatúrával, hanem a Mussolini-izű népdiktatúrával akarja elérni. Módszerei a népi szociális igényeinek kielégítése és a társadalom új, egészséges átszervezése az alkotó munkára.

Merre vezet majd az új Brazília útja, sikerül-e a belső rendezés, nem tudjuk. Egy azonban máris bizonyos: Moszkva taktikája Dél-Amerikában is csodát mond s az emberiség új, igazibb társadalmi eszményeket keres. Az európai és amerikai „demokratáknak” a dél-amerikai változásokban ezt is illene észrevenniük, ha őszinte és igaz hívei a népi demokráciának s demokratikus szólamaikat nem csupán a moszkovita terror iránti olthatatlan nosztalgiajuk kendőzésére használják...

Roger Martin du Gard, az új Nobel-díjas író

Írta: Heszke Béla

Szükszavú táviratokban jelentették, hogy Roger Martin du Gard francia regényírónak jutottak az 1937-es Nobel-díjat. Megtörtént a nagy döntés s előre bevalljuk, hogy akárcsak a múlt évben, most is egy kicsit csalódtunk. De hát ez mindig így van. Minden díjkiosztás bizonyos fokban csalódat hoz magával, mert iratlan törvény, hogyha valakit kitüntetnek és megdicsérnek, olyan van mindig egy vagy több valaki, akinek a rovására megy a kivételezés. A világ nem O'Neillt várta a múlt évben sem, hogy kitüntessék. Ezúttal sem gondolt senki Roger Martin du Gardra. Igaz, hogy a svéd Akadémia nem sokat ad az úgynevezett „világ” szavára, számítására és véleményére, mert tudja jól (és mi is tudjuk), hogy voltak írók, akiket koruk nagyjai közé emelt a „világ” s manapság rég elfelejtették a nevüket is. Vagy hány nevet ismer ma mindenki, ezerszer jobban a Roger Martin du Gardnál, és mégsem tartják Nobel-díjra érdemesnek. Wallace nevét ismeri az angyalföldi eszébes és a fokvárosi úgynök, de azért nem adtak neki annak idején Nobel-díjat. Ez nekünk nem fáj, (Wallacenak sem fáj!) Az író világhírneve még nem jogom a Nobel-díjra, de kiloszamra írott regénytömege sem. Kultúrember szemében mindig a minőség és sohasem a mennyiség számít. Fejtételezzük, hogy a svéd Akadémia is ezen a véleményen volt s csak azt sajnáljuk, hogy ezúttal is nem ragaszkodott ehhez az elvhez. Utóvégre még van néhány más írója a jelenkor világra nem valójában, akik nemcsak közismertőségük és fel-felhangosított hangulatuk miatt, hanem a XX. század legnagyobb irodalmi díját, mint Roger Martin du Gard, akinek bosszantóan hosszú nevet ez évben többször ejtik ki naponta, mint eddig egész életében.

Roger Martin du Gard nem ismeretlen, csak kevesen ismerik. Ismeretlen ismerős.

Ki ő? Egy remete regényíró. Fényképet nem közölhette egy lap sem, mert nem engedti, nem szereti, lefényképeztetni magát. Irtozik a nyilvánosságól s lám milyen az élet (Akadémia?) jantéka: olyan kitüntetésben részesíti, amely világhírnevet emelte egyik napról a másikra.

Fényképe nincsen, de láttam Párizsban egy portrét róla. Pierre Sichel festette. Előttém van hosszúságú telt arca, amelyen valamilyen gyermekes bárgyúság, de ugyanakkor kamaszos élnépszerűség és halk, megbocsátó belenyugvasó ömlik él. Szemeiből finom gúnny sugárzik. Van valami elpápos is benne. Olyan ember benyomását kelti, aki mindent jóságos beleegyezéssel fogad és aki mindent hajó alatt széles homlokra, nagy és egészséges értelmet sejt. Franciaiban oltott angol predikátor típus. A jólét és csend kedvelője. Két olyan dolog, amelyhez minden nehézség nélkül a most kiutalt díj révén könnyen hozzájuthat. Polgár.

Párizs józan örömmel vette tudomásul kitüntetését. Társai, az írók, vegyes érzelmeikkel köszöntötték és sokan úgy állították be az egész kérdést, mintha a Roger Martin du Gardot most „fedezték” volna fel. Az öröm inkább általános, mint részleges. Pedig az igazság az, hogyha már francia íróról volt szó, akinek akarunk tiszteletet tenni, Claudel, Mauriac vagy Duhamel inkább jöhetett volna számításba, mint ő. De a svéd Akadémia már többször bebizonyította, hogy nem csupán az irodalmi érték az elhatározó tény a döntésben, hanem a világnézet is. Roma pedig nemcsak földrajzilag, hanem világnézetileg is messze esik Stockholmtól.

Roger Martin du Gard egyike az elsőnek a francia irodalomban, aki Zola után megindította a nagy regényciklusok, a családregények, vagy ahogy a franciák mondják: a „roman-fleuve” a sorozatát. Elég korai és erőteljes visszhangja a zolai kiáltásnak. Hűség és humanitárius krónikása annak a világnak, amely 1913 nyarán végleg önmaga alá temetkezett. Párizsban született, 1881-ben. A Condorcet liceumban végzett, majd régészetet tanult. Abból is doktorált. 1908-ban adta ki első regényét, miután kettőt megsemmisített, mert első írói lelkiismerete nem tartotta kiadásra méltónak őket. Első nevezetesebb művének címe: „Devenir” (Lenni valamivé!) Ez a könyv, címbe rejtett egész életprogramot magába foglalja Roger Martin du Gard életfelfogását, mert ez a békés természetű, feltűnően kiegyensúlyozott francia, nemcsak önmagára, hanem az egész emberiségre érte a parancsoló címet: „Lenni valamivé!” Ez a regény az író teremtő akarásának és kiábrándultságának a kifejezése, aki többé-kevésbé saját akarásán és kiábrándultságán keresztül az egész emberi probléma megoldhatóságának

hiábavalóságát is látta. Az író az egészséges haladás eszméjének rugói lökték a szomjazott boldogság keresése felé, de az élet legyőzte s a nagy akarásból fáradt, lemondó kézmozdulat lett. Ha keze belenyugvó kézigyintése a farkasokat tulordítani akaró embernek. Roger Martin du Gard borúlátó író lett, tehát az élet legnagyobb igénője. Későbbi művei tanúságtételek, amelyek mögött csak az éles szem veszi észre a törött lákat.

Irodalmi munkásságát nem a regényírással kezdte. Ott látjuk őt a Vieux Colombier „színház körül, már kora fiatalsága idején s a fel-törekvő, komolyhangú „Nouvelle Revue Française” gárdájának is tagja. Gide, Cocteau, Schlumberger, mindnyájan barátai, de amíg ők minden komoly törekvésük ellenére nem vetik meg a hangos nyilvánosságadotta élet zavaros útjait, addig Martin du Gard csendes regényciklus megfigyel, jegyez és ír. Gyűjtőregényciklusok, a „Les Thibault”-nak az anyagát. Végképpen elhagyja a színházat, de amit ott tanult, vagy inkább, ami drámáiról sajtósága vele született, az nem mosódik el lelkében s lépten-nyomon kiütöközik egész írói munkásságában. (Szindarabjai: „Le Testament du Père Lelen, La Goffe, Le Taciturne.”)

A háború nem zavarja meg sem a munkáját, sem a gondolkodását. Azzal a gondolatokkal megy a frontra, hogy a háború ügyem változtat semmit a világon. Meggyőződése, hogy a háborúk olyan kínos epizódok a népek történetében, amelyeket zárójelbe kell tenni s aztán ott folytatni a munkát, ahol elhagytuk: becsülettel, a lelkiismeret erejével és minden szomorú lemondással. Közvetlenül a háború után írja meg életművének, a 8 kötetes „Les Thibault”-nak első 6 kötetét. Azután sokáig hallgatott. A főmű befejezéséig első időközben kiad egy könyvet ugyan, de a lelke és egész írói tevékenysége a „Les Thibault”-é. Többéves állandó munka után kiadta a nagyregényciklus befejező részét, a „L'été 1914”, amelyért tulajdonképpen a Nobel-díjat megkapta. Roger Martin du Gard műve Jules Romains (Les hommes de bonne volonté) és Duhamel (Les Pasquier) regényciklusai előtt a háború utáni francia irodalom első nagy „folyam-” regénye. Irójának szellemi ősei Zola és Tolstoj, a századvég irodalmának két óriása. Egy naturalista és egy humanitárius. De Zolától nem a kanális-szagú naturalizmust vette át, szellemi örökségként, hanem a tudományba vetett hitét s az elméleti szocializmus vállalását. Az a Zola hatott rá, aki az igazság és az emberiség meggyalázását látta a Dreyfus-ügyben s aki látta hogy az emberi haladás sokszor milyen kegyetlen arculapásokat szenved az idő útján. Roger Martin du Gard pacifista író. A békét nemcsak egyéni életének részleteiben szereti, hanem kívánja és akarja a nagy emberi közösség számára is. A „Les Thibault” nemcsak egy családnak a legnagyobb aprólékosággal megírt története három nemzedék évszázados történetén, hanem aggodó kiáltás a béke mellett is, olyan időben, amikor annyian kiáltják torkuk szakadtából: háború. Azonban Roger Martin du Gard hangja nem erős. Józan, becsületes, jóságos, de nagyon halk. Stockholmig eljutott és a svéd Akadémia meghallotta.

De vajon mikor lesz egyszer egy olyan író, akinek békét kiáltás olyan emberek felé jusson, akik tehetnek róla, hogy minél-örökre megvalósuljon?

Roger Martin du Gard nem tagja a francia Akadémiának. Molière sem volt az s most a „negyven hallhatatlan” megismételheti a Molière szobra alá vésett mondatot: „RIEN, NE MANQUE A SA GLOIRE, IL MANQUAIT A LA NOTRE”. (Semmi sem hiányzik az ő dicsőségéből, de ő hiányzott a miénkhez.)

Ha egészségét és fiatalos ruganyosságát meg akarja őrizni, testét ápolnia és valamilyen sportot űznie kell! Olvassa el és fogadja meg

**Mit kell a sportolónak
saját testéről tudnia?**

c. mű értékes tanácsait.

Írta dr. Kellner Dániel orvos, 217 oldalon 42 ábrával és műmellékletekkel rendkívül gazdagon illusztrálva. Ara csak 105 lelt. Kapható könyvosztályunkon.

Kossuth Lajos ismeretlen levele került elő Satumaren

A levelet Turinból Garibaldinak írta. — Munkácsi Mihály, Zichy Géza, Vajda János és számos közéleti nagyság kéziratát hozták napfényre a paulesti Teleky kastély irattárának felkutatásánál

Satumare. Saját tud. Néhány nappal ezelőtt hatalmas tehérgépkocsit vonult végig a satumarei főutcán. Paulesti felől jött s a belváros egyik raktára előtt állapodott meg. Munkások serege vette körül, vezényszavak hangzóit az estébe és kezdetét vette a munka. Izmos vállak feszültek a ládák, irattömegek alatt. Később új gépkocsi érkezett — húsz ezer kötet magyar, francia és német nyelvű könyvvel, amelyek között a világirodalom legjelesebb alkotásait fedezte fel a buvárkodó könyvbarát.

Ez a munka természetesen, nem történt feltűnés nélkül. Az érdeklődő, ha utána járt, megtudta, hogy a De Gerandó-család hagyatékát viszik széjjel a szélrózsa minden irányába. A De Gerandó bárói család legöregebb tagja: De Gerandó Attiláné, aki gróf Teleky-leány volt, most hunyta le örökálmra szemét. A Teleky grófok ősi kúriája De Gerandó Félix báróra, a párisi *Ce Soir* munkatársára maradt, aki azt eladónak tette, minden ingóságával együtt. Így került dobra a ritka értékeket rejtő levéltár, a húsz ezer kötetes könyvtár, az ősrégi bútorok, mesés értékű kandalláberek, antik órák, képek és mindaz, ami hozzátartozik egy évszázados múltra visszatekintő, történelmi család hagyatékához.

Kossuth Lajos ismeretlen levele

A levéltárat Singer Nándor satumarei könyvkereskedő vásárolta meg régiségek felkutatása céljából. A nehéz tölgyszekrényekből mázsaszámra került elő a rengeteg levél és írás. Kiválogatásukat Singer heteken keresztül egymaga végezte. Az eredmény meglepő volt: Kossuth Lajos ismeretlen levelét sikerült felfedezni, amely most a könyvkereskedés vas-kasszájában pihen.

A levél Turinban 1870 szeptember 28-án kelt, ahol Kossuth Lajos a számvitelés keserű kenyerét ette. A borítékon mindössze ennyi áll: *A. 1. Illustré General Garibaldi — en France*. A boríték alig nagyobb egy névjegykártyánál — és *gyászkeretes*. Kossuth kiforrott, nyugodt egyéniségére vall betűinek gömbölyű, fészta formája. A borítékon bélyeg és bélyegző nincsen, ami arra enged következtetni, hogy Kossuth nem postán, hanem futár-

ral küldte el a Gambetti oldalán harcoló Garibaldinak.

A levél megszólítása így hangzik: *General mon Illustré ami!* Egy De Gerandó báróra hívja fel az olasz tábornok figyelmét. Valószínű azonban, hogy a levél nem jutott el Garibaldihoz, hanem a Teleki grófokhoz került, akik a levéltárban helyezték el.

Munkácsi Mihály párizsi levele

A levéltári kutatás második meglepetése: Munkácsi Mihály Párizsból írott levele, amelyben bírálatot mond az egyik Teleki grófnő festői tehetségéről. A levél szó szerint így hangzik:

Kedves Grófnő!

Tudom, hogy sokszor elmondta már: ejnye, az a csúnya Munkácsi nem is felel. Igaz, hogy ez megcsúsz: néha azon a csúnya Munkácsin. De ez elhalommal csak félig vagyok hibás. De ezért a legszebben kérek bocsánatot

Képzelmé igen tisztelt Grófnő, szíves elmenetele óta várom a jelzett képeket és már írni akartam, hogy késedelmők felől értesísem Méltóságodat, midőn néhány nap előtt az atelliérem egyik zárában felfedeztek egy felbontatlan ládát. A képek voltak, melyeket egy napon távollétem alatt valamelyik cseléd oda tett. Most tehát a kritikát:

Nem rosszak a virágok, de egy kicsit kemény színben élesen vannak kezelve. Kérem ezt Bella grófnőnek részéről megmondani, ő meg fogja érteni. Ezenkívül azonban mindazon minőségű képek benne vannak, melyek engem azon meggöngyösdésre vezetnek, hogy az én hűtlen kis tanítványom tehetsége jobb sorsra érdemes. Mikor fogom őt ismét látni? Atelliéremben mindig van hely számára. Én sokat dolgozom, de keveset produkálok. Mit csinál és hol van most a fiatal pár? Ném legszívesebben üdvözlőt küldök, én pedig kedves Grófnő kezét csókolva vagyok legmélyebb tisztelettel

Munkácsi Mihály.

Kelt Párizsban 1888 márc. 24.

Munkácsi kézírásán a hozzáértő szem azonnal felfedezi a festő tollkezelését, ami sokban hasonlít az ecsetkezeléshez. Nem írja, inkább festi, rajzolja a betűket. A borítékon és a levélpapíron domború monogram és ótágu aranykorona. Megtalálják Munkácsi feleségének a névjegyét néhány sor kézírással, mely valószínűleg Munkácsinétól származik.

Zichy Mihály, Zichy Géza és más közéleti nagyságok levelei

halomszámra került elő báró De Gerandó Attiláné hagyatékából.

Ezek közül különösen Zichy Mihálynak, a Szentpéterváron élt magyar grófnak nagy tudást, művészetet pártoló, nemes gondolkodását és a hazáért való örök remegését eláruló, 1880-ban kelt két levele tarthat érdeklődésre számot, amivel külön cikkben számolunk be olvasóinknak.

Zichy Géza, a világhírű félkarú zongoraművész szintén élénken levelezett De Gerandó Attilával. Egyik levelében elküldte Pécsen 1886 május 20-án a városi szegényház és a Vörös Kereszt javára rendezett hangversenyének nyomtatott műsorát, amelyen saját szerzemé-

Tökéletesen megfelel ennek a feltételnek kocsija, ha BOSCH jelzővel int az utfordulónál és BOSCH-stop hátólámpával, valamint a többi megbízható Bosch felszerelési cikkekkel indul utra. A BOSCH-gyártmányok minden szaküzletben kaphatók.

A legmegbízhatóbb Bosch alkatrész minden jármű részére. Minden szaküzletben kapható.

Leonida bucarestii és vidéki fiókjai.

nyein kívül Wagner és Mendelschon darabok szerepeltek.

Irinyi Dániel 1874—1887 közötti időben élénk levelezést folytatott a De Gerandó-családdal. Rákosi Jenő, Szilli Kálmán, Vámbéri Armin számtalan levéllel van képviselve. Vajda János, a nagy költő érdekes leveleiről hiányzik a dátum, csak az érkezés napját vezették rá pontosan.

Külföldi művészek, neves gondolkodók, magyar és idegen államférfiak kézírata került napfényre a porlepte írásközül. A földrajzi kutatás eredményeiről, a tudomány haladásáról készített részletes feljegyzések arról tanuszkodnak, hogy az egykori pálfalvai Teleki-kastélyban nemeslelkű nagyurak laktak, akik anyagi pártfogásukat egyetlen értékes embertől sem tagadták meg.

Az idő viharzása szétszórta a Teleky és De Gerandó-családokat. Az ősi kúria és benne mindaz, amit évszázadokon keresztül a nyugodt fejlődés idején az elődök összehordtak, részben múzeumba, részben pedig az utcára kerül. Beigazolódik az, amit a Teleky-levéltár egyik feljegyzésében olvastam:

Minden múlandó e világon, csak az Isten örök.

Boros István

LEZART KOPORSÓ

Tömör szavak, mint tüzes kalapácsok szikrázókat — s erősen szegeztek le fedelét s szonettnek, mely átfog egy halottat. Koporsó ez az ének.

Koporsó, mely reccsenő zenéjével elkántál itt tizennégy zörgő sorban, míg szememben halotti gyertya ég és a lelke mélyén nagy halotti tor van.

Csukott szemed nem tekint többé énrám. Feküdj holtan vers-koporsódban némán, mint holthoz illik: némán és meredten.

S koporsódat az idők tenger mélye rejtse örökkön, hogy ne sejtsem én se zárt szonettbe mily titkot temtettem.

HORVATH IMRE.

Ha akarja,

hogy öröme legyen a bevásárlásnál

Ha nem akarja,

hogy bosszankodnia kelljen

Ha akarja,

hogy olcsó árban, kítűnő árut kapjon

Ha nem akarja,

hogy az árakat tulfizesse:

vásároljon Mikulásra

csokoládét, ajándék diszdobozokat, krampuszt, Mikulásokat

ASZÓDINÁL

SAS-PALOTA.

Szamárc a jégen

(Vidám história)

Jelöl: Fazekas Sándor

Azt mondják, hogy a samár, mikor jól megy a dolga, a jégre megy táncolni. Lehet, bár én még nem láttam ilyen táncoló szamarat. És hol táncol a samár, ha nyáron megy jól a dolga? Valószínű, hogy itt átvitt értelmű bölcsességről van szó. Ilyen értelemben már századunkra is rálehetett fércelni a közmondást; pontosabban egyes oszlopos tagjaira.

Mikor a hevenyében öszekapkodott bosnyák és hercegőc lézengő haderők kiszabadítottak bennünket a kutyaszoritóból, a parancsnokság úgy találta, hogy a megtépázott századra ráfér egy kis pihenő. Elküdték tehát egy kimondhatatlan nevű csujes falucskába, hogy egy kis hust szedjen magára. A parancs szerint hőiesen tartottuk magunkat a tulnyomó erővel szemben. Tartottuk, mert az ellenséges gyűrűből nem volt kivezető egérut, mert ha lett volna... Szégyenszerű utólag be kell ismernem, hogy bizony én is féltettem az irhámot. Szóval hősök voltunk, mert nem lehattunk gyávák.

Elvonulásközben a vállalkozó szellemű legénység egy szétlőtt patikában tartott egy futólagos szemlét. Megittak minden folyadékot, eldobták minden kenőcsöt. Én magam is megettem egy darab komisz kenyert, amit egy szép halványzöld színű vazelinnal kentek meg az embe-
raim és megszöve melegen ajánlották. Az egész század kipuderozta magát. A fekete cigány kúr-
tós olyan halványfehér volt, mint egy tarsasg-
beli de'né. Az elfogyasztott gyógyszer hatása persze nem maradt el. A doktor majd megette kezét-lábát, mikor bolondabbnál-bolondabb kör-
tűnettel állott szemben.

Végre mégis csak elértük a kijelölt üdülő te-
lepet. Egy kicsit ronda volt, egy kicsit csujes volt, de fedél alatt voltunk. Az első napokban szinte nélkülöztük a srappel robbanásokat és a gépfegyver kattogást. Idővel azonban a jót is megszokja a bakaténsur. Társadalmi életet kezd-
tünk élni. A tisztikar ebédlőt rendeztetett be ma-
gának. Tudni sem akart róla, hogy nem is olyan régen még rántott répát ebédel. A földből frí-
sen kirántott répát.

Némi gondot csak a felszolgáló pincérek ki-
választása okozott, mert az egész század pincér-
nek ajánlkozott, abban a biztos tudatban, hogy a tisztikar asztalról morzsák szoktak lekerülni. Nagy-
nehezen mégis sikerült két rezedaszálát kiválasz-
tani, nevéreim Bojhos és Sima köztvitteket, akikről az egész század véleménye az volt, hogy hiába uszák meg a háborút ép bőrrel, mert oda-
haza ugy sem fognak vízszintesen meghalni. A felsőbbség döntését néha nehéz megérteni. Apel-
láta nem lévén a két kiválasztott nyomban hi-
vatalba lépett és felvették a tisztikar pincér címet és jelleget.

Egy darabig minden jól ment. A legénység pi-
hent és levelet írt; a tisztikar levelet írt és pi-
hent. Közben természetesen ettek is. A két pin-
cér kezdetben testvériesen megosztották a tisztikar asztal feleslegét; tudták mi a zsványbecsület. Esténként együtt imádkoztak, hogy a jó Isten mi-
nimá'isra mérsékelje a tisztikar étvágyát. Né-
melykor, ha a morzsák bőven állottak, int-
tattak belőle a borbélynak is, mert az évszázados tapasztalatok arra tanítanak, hogy borbélyal, szakáccsal, suszterrel, snájderrel, kutyamosóval, — tanácsos jóba lenni, mert ők a katonai alvilág nagyjai.

Mindenki tudja, hogy a kutyák marakodni szoktak a koncon. Ezt a kutyabetegségeget nemo-
rossz hírt kapott a babájától, melynek a sulya alatt bűnük eresztette a fejét. Nem evett, csak ivott. A sniclije megevetlen szomorkodott a tá-
nyerjén. A két pincér meleg pillantásokat lövelt a snicli felé és a fogukat viaszorgattak egymásra. Elvonulván a tisztikar, a két éttermi alkalmazott egyszerre kapott az özvegyen márd snicli után. Bojhos fürgébb lévén, pár másodperccel előzött és a snicliit viharos gyorsasággal, óriási falat-
ban gyűrte le. Simát befejezett tény elé állítván.
— Ezért meglakoloz angyalbándi — sziszegte Sima vészjelő hangon.

A Balkánon voltunk, ahol a vérbosszu éppen olyan divatos, mint a kecskelopás, — félt volt, hogy a snicli miatt pincérvér fog folyni harmad és negyediziglen. Azonban nem így történt. A kollégák még a diplomáciai érintkezést sem szakították meg. Semmi sem mutatta, hogy meg-
akarnák egymást enni. A gyakorlottabb lélekbu-
várokat azonban nagyon aggasztotta, hogy a két szakmabeli az eset óta feltűnően nyajas egymás-
hoz. Ez nem egészséges állapot. Itt valmai nem stimmel.

Bojhos szenvedélyes alvó volt. Különösen a hajnali órákban olyan hájosan tudott szenderge-
ni, mint egy jól sikerült csecsemő az anyuka ke-
belén. Sehogysem tudta behozni a restanciát.

A század már ébredezett, Bojhos zavartalanul szundikált, mentes lévén a csuklógyakoriának nevezett bolondozástól. A gyönyörű álmod azo-
ban megzavarta a főhadnagy ur kutyamosója. Va-
lósággal beviharzott és ráhorkant a boldog al-
vóra:

— Azonnal vigye a főhadnagy úr reggelijét! Bojhos ijedten zökkent vissza az innessó vi-
lágra és rohamlépésben igyekezett öltözni. Da a két viteli láb sehogysem tudott kibujni a nadrág-
szárakból. A nadrágszárakban valami forgalmi akadály volt. — Rövid vizsgálódás után kitűnt, hogy a nadrágszárak alsó kijárója finom és erős öltésekkel úgy be van varrva, hogy azt csak bicskával lehet járhatóvá tenni. A bluzuj-
járnál analóg esettel állott szemben.

Az akadályok elhárítása sok időt rabolt el. A főhadnagy káromkodott és a Bojhos számára há-
romszori guzsbakötést utalványozott ki; éjfél-től háromig. A legszebb órák.

— Ezt csak Sima csinálhatta — mondotta el-
keseredve — hanem lesz még a kutyára dér.
Sima nem vállalta a felelős szerkesztőségét

BESAVANYODOTT BABONÁK

Egy georgiai asszony ezer és ezer négy-
levelű löherét talált és gyűjtött. Mindazon-
által négy súlyos autóbalesetben vett részt,
három férjet vesztett és anyi baja volt
már az életben, hogy a szomszédai „átko-
zott” boszorkánynak hívták.

Denwer News.

Mrs. Neville Coleman nevű hölgy egy
alkalommal nem óhajtott vacsorához ülni,
ahol tizenháromnak volt terítve. Várt ad-
dig, míg a többiek megvacsoráztak és az-
után egyedül fogott a vacsorához. Étkelés
közben hirtelen a szívéhez kapott és hol-
tan bukott az asztal alá.

New-York Times.

Arkansasban egy farmer istállójába
beesett a villám és az elpusztította két
öszvérrel együtt. A régi mondásba bizva,
hogy ugyanarra a helyre kétszer nem csap
a mennykő, a farmer ismét felépítette az
istállót ugyanoda. Négy héttel később be-
vágott a villám és tönkretette úgy az istál-
lót, mint az új öszvéreket.

Baltimore Sun.

Mola tábornok, a spanyol felkelők
másodparancsnoka tudvalegőleg repülő-
gépszerencsétlenségél életét vesztette.
Amikor a repülőgép roncsaiból kiemelték,
cipőit nem találták lábán, hanem azon
csak harisnya volt. Egyik tisztára elme-
sélte, hogy egy cigányasszony egyszer azt
jósolta a tábornoknak, hogy csizmában fog
meghalni és ezért mielőtt repülőgépre
szállt, mindig behozta a cipőjét.

Times.

Minden vasárnapnak lelke van!

Ez a lélek ott tükröződik az egyes vasárnapok liturgiájában, evangéliumi szakaszában. Ennek vonásait ragadta ki

Dr Gálos László:

Vasárnapok — ünnepnapok

c. munkájában. Minden vasárnap gondolatkö-
rűből egy teljes kerekded értekezést ad ki,
amely lelkiolvasmányának elsóranguan alkal-
mas, de elmékedési, valamint beszédanyagul is bőséges forrásul szolgál. Aki pedig az Egy-
ház vasárnapi lélekmelegítését az egész hét-
re szeretné kiterjeszteni, minden vasárnapnak anyagát részekre bonthatja és így minden napra egy-egy rövid lelkítáplálékot kaphat e könyvben. A munka így egész esztendőre elegendő.

Ara füzve 240 lel és portó.

Kapható könyvosztályunknál

és járásbíróssággal fenyegetőzött becsületesért és rágalmazásért. Pedig...

A szamarak most kezdtek a jégre menni táncolni.

A nemes bosszu viszonzása kissé váratott magára, de végre mégis csak elérkezett az ideje. A gondos felsőbb parancsnokság egyszer csak úgy találta, hogy a század most már elég zsiradékot szedett magára és nehogy kijöjjen a lendületből, eldörögta melegebb tájakra.

Majd elfelejtettem megmondani, hogy az ud-
varon hanyódott egy vasgolyó, amivel unalmuk-
ban a sportszerető bakák szoktak futbalozni. Testvérek között is megért hat kilót. Ez a golyó-
bis indulás előtt eltűnt.

Tíz óra tájban a negyedik szakasz vészjeleket adott le, hogy a borbély kidőlt. A század legérté-
keesebb embere. Mi lesz, ha a borbély megtalál halni. A század nyiratlan és borotvátlan ma-
rad a békekötésig. Nem is jó rá gondolni. A szá-
zad automatikusan megállott, legalább szuszsan egy kicsit. A szanitések akcióba léptek. A bor-
bélyt kihámozták a hátizsákából és a hevederét megeresztették.

— Mi baja fiam? — kérdezte a főhadnagy, hangjában sok jóakaratal, miközben borostás ál-
lát vakargatta.

— Nagyon nehéz a hátizsákom — nyögte az elalélt figaró.

— Na, hadd lássuk, mi van benne nehéz. Ki kell borítani a tartalmát — rendelkezett.

Nehéz volna jegyzékbe foglalni mi minden került napvilágra, csak az elveszett vasgolyót emlitem meg.

— Megbolondult maga? Nem elég magának, amit hivatalból vinni kell? — mordult rá a fő-
hadnagy.

A borbély csudálkozva bámult a golyóbisra és a fodrászok védszentjére esküdött, hogy nem tudja miként került a hátára.

Gyenge jellemek mindig akadtak és így ha-
mar kiderült, hogy a sötét bünt Bojhos követte el. Piszkos merénylet a hadsereg harci egysége ellen.

— Anya én voltam — mondta a főhadnagy kemor hangon. Bojhos tőle nem várt öszinte-
séggel ismerte be, hogy a vaskakuktojást ő lopta a hátizsákba. Enyhítő körülményül felhozta, hogy tévedés van a dologban, mert a Sima zsekjébe akarta tenni, de a sietségben öszetévesztette a két kincstári tarisznyát.

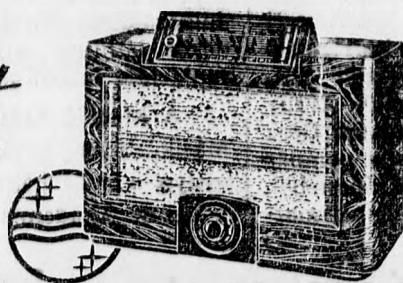
A véstörvényszék nyomban összeült, hogy az Isten szabad ege alatt törvényt üljön a bűnös felett. A negyedik szakasz parancsnoka, aki cí-
vilben bíró volt, azt indítványozta, hogy a tet-
test két órára standepityere ki kell kötni. Az in-
dítvány nagyon tetszett a századnak, mert két óráig pihen és díjmentesen gyönyörködhetik a Bojhos kinjaiban.

A főhadnagy azonban elvetette az indítványt és elrendelet, hogy a vasgolyót estig Bojhos fojza hozni. Ha kidől. — az ő dolga.

— Mehetünk!

Legújabb híreket

koncerteket, tánczenét, tudományos előadásokat kifogástalanul csak a Philips 1938-as szimfonikus széria készülékeivel hallgathat: PHILETTE, MATADOR, SERENATA, CANTATA, SIMFONIA, BARCAROLA, BALADA.

18 hónapig terjedő részletre
PHILIPS
1938 szimfonikus széria

FELSZERELVE A HÍRES PHILIPS MINIWATT LAMPAKKAL

Pillanatsfelvételek a Kisfaludy Társaság üléseiről

Budapest, november hó.

Az öreg Akadémia palotája, ahol az Olympos magyar fölkenetjéi találkoznak, voltaképp az egész magyar nemzet adakozásából, a tudomány mellett az irodalom csarnokának is épült 1865-ben. Az akkor 30 éves múltú tekintő Kisfaludy-Társaság, mint az írói körök legelsője, maga is otthont akart s évtizedek óta gyűlő pénzecskéit ez a társaság is beleépítette a pompás palotába, hogy közös hajlékuk legyen a Széchenyi István és alapítótársai (Vay Ábrahám, gr. Károlyi György, gr. Andrássy György) Tudós Társaságával. Igazi irodalmi „Arany-kor” volt még ez, a 60—70-es évek nagy nemzedékének ideje. Arany János, Salonta örök büszkesége volt a kisfaludyisták szemefénye, a társaság igazgatója, majd 1865-től az Akadémia főtitkára, a tudós történész Szalay László utóda. Bizony, nagy nevek palinája fedte már ekkor a 40 éves Akadémiát, meg az írók Olympusát, a Kisfaludy-Társaságot.

Azóta is sok víz lefolyt a Dunán: kiegyezés, milleniumi mámor, világháború, békekötések nagy eseményei is új, meg új költőket termeltek. És az öreg renaissance-palotában szünet nélkül dolgoznak a fonséges Lánchíd mellett. Egyik felolvasóülés a másik után jön. A pestieknek minden hónap első szerdáján várt és az igazi „szép lelkek” számára önként kínálkozó irodalmi délutánjai a Kisfaludy-Társaság felolvasásai. Már az első években (1836—41-ig) főleg jutalmazó intézet manapság, sajnos, éppen jutalmakat nem adhat sokmillió papírkoronás, a háború óta értékétvesztett alapítványai lévén. De azok a ragyogó évtizedek, melyek Gyulai Pál, Beöthy Zsolt, Berzeviczy Albert elnöksége alatt suhantak el, kegyesztő bőséggel jutalmaztak minden valamire való költőt, művészt. Műveik kiadásával, jutalomdíjakkal, érmeikkel tüntették ki jeles íróinkat. A nagyszerű névsorban 1—2 kivétellel mindenkint benne találhatunk halhatatlan magyar költőink közül.

A még élő nagyságok közül, kiket a Társaság tagjaiként tisztel, megemlítem Áprilyt, Babitsot, Harsányi Lajos kanonokot és Zsoltot, a finomtollú regényírót, Hegedűs Lórántot, Herczeget, Radót, Schöpflint, Sik Sándort, Reményik Sándort, Zilahy Lajost, Voinovich elnököt, egyszemélyben az Akadémia főtitkárát. Fájdalom, ez évben már hiányoznak a tagnévsorból néhányan, a jeles magyar költők Pantheonjába átmagasztosult Kosztolányi, Komáromi János, Pekár Gyula. Utóbbi kettőnek még csak a tavaszal is hányszor tapsolhattunk, s most por és hamu az agy, mely zengőszavú magyar igéket termelt.

Havonta ezeken a felolvasóüléseken százával szorong a hallgatóság az Akadémia termében. Minket, ardealiakat különösképp érdekelhet a Jézusfaragó ember költőjének, Nyíró Józsefnek székfoglalója. Igazán, mondhatjuk, hogy ember emberhátán tolongott és a pesti ember egy kicsit szenzáció-hajhászó is és a rendes irodalmi közönségen felül rengeleg Nyíró-rajongó is odaözlönlött, úgyannyira, hogy 5 óra előtt jóval le kellett záratni a termet. Máskor úgynevezett akadémiai negyedóra után kezdődik az ülés, most, október 6-án, az aradi gyász-

napon éppen! pontosan 5-kor kezdtek. Nyíró elődjének, Surányi Miklósnak elparentálása után hallottuk egyik esodaszép új novelláját, de ezután még lenyűgözött volt az elnöki tagavatóbeszédre mondott köszönet. Lenyűgöző és a legbensőbb húrjain futamozó, nehézveretű szavakkal, rögtönzött beszéddel köszönte meg Nyíró, hogy ő itt nem önmagát, de az Ő népét, a drága székekelyeket, a harisnyás-csizmás, nehéz-

sorsú fajtáját mutathatta be a magyar testvérek fővárosában. Kevés szem maradt szárazon a 380—400 főnyi közönség soraiban. Persze, hogy a lelkes, hosszás taps kimerítette legtöbbször a többi szereplő figyelmes hallgatása tekintetében, pedig Szász Károly kedves, közvetlen emlékezései ardeali gyermekkorából, vagy Falu Tamás versei is kimagasló számai voltak az ülésnek.

Másik pillanatkép. November 3-án tartott székfoglalót Szabó Lőrinc, a kitűnő költő és műfordító. Ekkor is szokatlanul sokan, szorongásig töltötték meg az oldalsó termeket is. Fgyre többen hallatták panaszukat, miért nincs villanyvezeték a Lotz-freskós, óriási díszteremben, ahol ilyen nagy társaság jól elférne. Persze, Szabó Lőrinc személyes hívein kívül sokakat vonzott a kegyelet is: Kosztolányi Dezso emléke iránt. Tagsági helyén utódja, a fiatal, de már deregedő fejű költő mondott méltó gyászbeszédet, nem egyszer szíventalálva a nagy Halott özvegyét, ki a legelső padban ült. Majd néhány új versét mutatta be Verlaine, Shakespearé, Moliere kitűnő fordítója, felfrissítője, akit a Mának lüktető, redakciós élete a mi élő nyelvünkön, ezerszínű modern magyar igényeinknek megfelelő árnyalatokban kerget, hogy viszszaadja a nagy angolt, francia szellemet; de ezenfelül a maga eredeti költészetét is 4—5 eddigi nagy kötetében tárta elénk. Voinovich Géza ragyogó elnöki beszéddel avatta taggá idei tavaszon beválasztott Szabó Lőrincet, majd Csengery János, régi nagy latin-görög tudósunk, műfordítónk Martialis-kötebe bemutatása után maga is felolvasott. Régvárt, áhított Arany-életrajza III. kötetének egyik, készülő fejezetét, Arany János Aristophanes-fordításai történetét ismertette és boncolta mértő kézzel. Megtudtuk, hogy Arany ennek a Krisztus előtti IV.—V. században élt, fölkapott csipősnyelvű vígjátékírónak 11 teljes művét fordította s évek óta dolgozott a nehéz görög szövegek átköltésén. 1879-ben a már elbetegesedett, főtitkarságáról is lemondott nagy költőt az Akadémia pályázaton kívül kérte föl, engedje át a fordításokat. Még 1871-ben fogott Arany János a fordításukhoz, hogy 4 év alatt a „maga szórakozására”, mulatságára újraköltse a két és fél ezer éves műveket. Csekély 400 arany jutalmazta fáradozását, de bevallása szerint ennél előnyösebb ajánlata is volt régebben egy kiadótól, csakhogy félt a sikamlós szövegrészek üzleti beharangozásától, a vegyes, kritikátlan közönségtől és még érlelte kéziratát, mintegy „javító, simító kézzel” akarván végigmenni fordításán évek múltán, mintha idegen munka lett volna. Mégis az Akadémia I. osztálya 1880-ban kiadta 3 nagy kötetben a remekműveket. (Levagok, Felhők, Darázsok. A béke, Acharnae-beliek, A madarak, Békák, Lysistrata, Nők ünnepe, Nőuralom, Plutos.) Persze Arany tapintatos, népi szótárból vagy saját leleményéből alkalmazott kifejezéseivel, kivált az utolsó 4 komédia oldalakra menő szövegében. Obscén jelenetek egykor a görög színpadon nem keltek megbotránkozást, de a józan polgárosodás XIX. századában sokan fintorogtak még Arany szelid, tompítóhatású fordításának is. „Igyekeztem segíteni. — úgymond Arany — vagy legalább kétélűművé tenni a nagyon is egyértelmű kifejezést.

Arany azonban az Akadémiától a kiadás előtt bírálókat kért. Így 79 március 8-án Szász Károly és Theurewck Emil, maguk is neves költők, terjesztették elő részletes „bírálatukat”, ami inkább extázisba lendülő dicsőítő beszéd volt. Kiemelik Arany filológusi pontosságát, a

Sarka Lajos versei

NOVEMBER

Köd fogja el
tőlünk a napvilágot,
megreszketnek
a későn nyílt virágok.

Bús varjak a
letarolt ágra ülnek,
az égre nagy
lomha fellegek gyűlnek.

Hull, patakzik
a szapora esővíz.
A bérésen
a rossz kabát merő víz.

Felsóhajt a
szántó-vető vidáman:
— Kellett már ez
az eső a határban!

Dobolnak, hogy
meg kell ázni az árkot!
A túl-végen
a sok-sok víz megállott.

Meghitt, meleg
szobát óhajt az ember.
Igy köszöntött
a falunkba november.

ENNYIT AKARTAM...

Most elszuttogom félőn, halkan:
Az élettől ennyit akartam.

Templom mellett kicsike fészket,
honnán szemem magasba nézhet.

Vadrózsa-ágba virágot tenni,
nótás szívvvel szeretni, szeretni.

Életmezőmben kurta, arasznyi
kis holdogságot betakarítani.

Amit akartam, el is értem;
alázat lett a büszkeségem.

Naponta rózsák lombja közt járok
s olyan szépek a lélek-virágok!

Ha tövis tép is, vagy gond a vállon,
az enyhületet mindig találok.

Én nagy vizeket fel nem zavartam:
elértem eddig mind, mit akartam.

szöveghűség mellett is költői szabadságát, szóteremtését, sőt Thewrewk magától kínálkozott arra, hogy a nagy Arany helyett a korrigálást és néhol szükséges jegyzetelést elvégzi, köz tudomású lévén, hogy a sok munkától Arany szeme mennyire meggyöngült. Voinovich Géza egész szótára valót mutatott be Arany pompás új szavaiból és a kézirat ismeretlen kincseiből, próbálkozásából, valamint a fordítás hamar-

sága adataiból. Ez a zseni gyors és szívyszerinti dolgozatából mindig így derül ki, de néhol érdekes látnunk a költő vajdását, szóteremtő fantáziája lobogását.

A készülő Arany-életrajz III. kötetének egy másik, még kevésbé ismert csemegéje az, melyet a múlt héten mutatott be Voinovich főtájtár az Akadémia I. osztálya ülésén.

Arany János, mint szerkesztő

Arany írói pályájának alig ismert oldaláról emelte föl Voinovich az évtizedek óta föl sem libbentett fátylat. Neki, mint rengeteg eredeti Arany-levél és ereklje birtokosának egyesegyedül állhat módjában ezeket, a minden magyar előtt szívdobogást okozó irodalmi dolgokat felsorolni. Tudjuk, hogy Arany két folyóiratot is szerkesztett, előbb a tudományos jellegű *Figyelőt*, majd a nagyközönségnek szánt (de kevés előfizetője miatt megszűnt) *Koszorúját*. Eless kritika és irodalom-elméleti vita folyt le ezekben, mintha az akkor igen korlátozott politikai és sajtószabadság e polémiákban talált volna levezetést. Arany ugyan kemény bíráló, de vigyáz, hogy ok nélkül senkit se bántson; mint írta „a kézszerítés sosem olyan meleg a bírálat után a kritikussal, mint az előtt”. Korának minden kiválósága dolgozott lapjában e 4 éven át: *Jókai, Lévy, Szász Károly* stb. és a fiataloknak is tág teret nyitott, sőt szándéka volt, hogy 1000 előfizetőn felül jutva, a jövedelmet megosztja köztük. Ez több levélből kitűnik. Oriási munkát végzett: saját versein, fordításain kívül rengeteg a szerkesztői üzenet, bírálat, sőt a világirodalmat is szemmel tartja. Az akadémiai könyvtár legtöbb kötete átment

Arany kezén, sokban szeljegyzetelt is. Jellemző, hogy az érdekesebb társadalmi híreken kívül még művészet-elméletekkel is ráér vitatkozni, teljesen ismeri és bírálja Wagner Richard „Oberon” című dráma-elméleti könyvét. Arany tökéletes, sohasem elcsúszott, elnagyolt stílus. Nyelve zengzetessége éppoly természetes, mint a napsütés vagy hóesés. Az pedig, hogy kislefaldysta igazgatása mellett még a lapjai legszárazabb ügyvitelét (előfizetők jegyzéke, címzés, postázás), nyomdai javításait is, ezeket az alkotó zseni számára gyötrelmes, száraz munkákat is egymaga végezte, mind azt példázza: a legnagyobb szellem éppen nem tekint semminő munkát „alacsonyrendűnek” és mindent aszkétai alázattal vállal, amit a sors rámer. Ime: szegény drága Arany Jánost is az egyetlen leánya, Piroska ifjonti halála nem eléggé viselte meg, jött a sok anyagi gond, folyóiratai bukása, szakadatlan erőfeszítés, ezernyi ezer papírlap telerovása és még a testi nyavalyák is. Az *önmagát, kényelmét sosem tekintő, csak szeretteiért és nemzeti kultúrájért küzdő* nagy lélek példázatát bárha nem hiába hoznók a kalákák, szövekezetek transzylvániai, újjászülető magyarsága elé! G. P.

SZÍNHÁZ

A cluji Thalia-szintársulat operett együttesének december 2-től, december 7-ig tartó ciklusának műsora

Csütörtök este 9 órakor: Sárgapitykés közlegény. (Erdélyi Mihály nagysikerű operett újdonsága, nagyszabású, teljesen új kiállításban. Rendező: Gróf László. Vezényel: Schreiber Alajos. Diszletek: Rajnai Sándor és Kudelász Károly. Tánccok: Tebán János. Főszereplők: Solymosán Magda, Úrmóssy Magda, Sándor Stefi, Báza Éva, Vojtíczky Elvira, Jeney, Tompa Sándor, Csóka, Fülöp Sándor, Csengeri Aladár, Homm Pál, stb.)

Péntek 9 órakor: Sárgapitykés közlegény (Másodszer.)

Szombat délután 5 órakor: Rut kis kacsá, operett (olcsó helyárrakkal.)

Szombat este 9 órakor: Sárgapitykés közlegény. (Harmadszor.)

Vasárnap délután 3 órakor: Urilány szobát keres, operett (olcsó helyárrakkal.)

Vasárnap délután 6 órakor: Sárgapitykés közlegény (negyedszer, rendező helyárrakkal.)

Vasárnap este 9 órakor: Sárgapitykés közlegény (ötödszer.)

Hétfő délután 5 órakor: Rut kis kacsá, operett, olcsó helyárrakkal.)

Hétfő este 9 órakor: Sárgapitykés közlegény (hatodszer.)

Kedd délután 5 órakor: Urilány szobát keres (olcsó helyárrakkal.)

Kedd este 9 órakor: Sárgapitykés közlegény (húcsüelődás.)

— Az összes előadásokra már hétfőtől kezdve meg lehet váltani a jegyeket, a színház pénztáránál délelőtt 11-től 1-ig és délután 4-től 6-ig.

— Sárgapitykés közlegény. Lázás érdeklődéssel várja a közönség a csütörtök estét, amikor Erdélyi Mihálynak, a nagyhirű operett-szerzőnek legújabb műve, a Sárgapitykés közlegény kerül bemutatásra. Ki ne emlékezne a Hazudik a muzsikaszó, Zsindelyezik a kaszánya tetejét, Mit esog a fehér akác, Csavargólány című darabjaira és arra, hogy ezek a kitűnő operettek, milyen felejthetetlen sikert raktak nálunk is. Legújabb operettje a Sárgapitykés közlegény, mindazt egyesíti magában, amire egy kimondottan jó operettnek szüksége van. Hangulatos szöveg, nagyszerű, fülbemászó muzsika, fenomenális táncok, pazar kiállítás és remek szereposztásban kerül csütörtök estétől kedd estig, tehát hétszer egymásután a Sárgapitykés közlegény színre.

— Délutáni előadások, olcsó helyárrakkal. Szombaton délután 5 órakor, vasárnap délután 3 órakor, hétfőn és kedden délután 5 órakor, olcsó helyárrakkal tart előadást a színház. Szombaton a nagysikerű Rut kis kacsá operett, vasárnap délután 3 órakor az Urilány szobát keres, hétfőn délután 5 órakor a Rut kis kacsá és kedden húcsüelődásul az Urilány szobát keres, lesz a színház műsorán.

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg- meleg foyóvíz, telefon, stb.) Polgári szálló — polgári árak!

A Sipka-szorosban minden csendes...

(Szin: a moszkvai Kreml. Sztalin a szovjeturalom huszvéves jubileumán halállal jutalmazza a veteránokat. Kivégzésre várakozók párosával ácsorognak vesztőjegyekért.)

SZTALIN:

Itt működtem én ezen a tájon,
A moszkvai jogerős hatályoa.
Száz bakómat egyre csak nógattam,
Minden embert kötéltre lógattam.
Húszeszetadó... az idő, hogy eljár:
Cserebogár... piros cserebogár!
Trotzkij után szovjetvezér lettem,
Ötmillió kulakot öltem...
Élő ember köztük magam ültem,
Ezer tudóst vesztőhelyre küldtem.
Apfelbaum is másvilágra van már:
Cserebogár... piros cserebogár!
Hol vagytok ti, régi játszótársak?
Mind felszedték a tölgyek, a hársak...
Tartva fákon ünnepi szemléket,
Szedegetem a sok szép emléket.
Húsz vezérből magam vagyok én már:
Cserebogár... piros cserebogár!
Sztalin vagyok, Sztalin lettem újra,
Minden élő mérgetek súlyra.
Bár a halál már nekem is intett,
De előbb még legyilkolom mindet,
Szovjet-elnök becsülettel így jár:
Cserebogár... piros cserebogár!

(Az utolsó srófákat már csak halkán dudolt, mondja. Litvinov diplomata mosollyal jelenti, hogy a jubileumi lakoma tálalva van.)

LITVINOV:

Alabonőr: az asztal int
Vendégül látni a Sztalint.
Három fogásra vár menü:
Bursujér-buillon, párvenü,
Bronstein-karaj jön sülvé nyomban
Remek szovjetparadicsomban.
Tésztának gyppár kulakot
Tessék kajálni. Kész az asztal
S folytatjuk majd, ha jóllakott...

SZTALIN:

Pompás, A gyomrom óhaja.
Kollektív étel jó kaja.
De mást eszünk ma standepéd:
Vérfürdő lesz és strandebéd...

LITVINOV:

Hallgasd, uram, az éneket:
Törvény szerint nem ölhetünk...
Mégöltük már a véneket,
Az ifjakat, a nőket is,
A bolsevik „razok”-at,
A jókat és a gazokat,
S kik nem gondolták: őket is,
A rossz gebét, a fene-mént,
A tökbutat, a fenomént,
Mindent, ki erre okot ad:
Az élőkre már nem találunk
Halálra méltó okokat...

SZTALIN:

Törvényt hozok hát, büntetőt,
Bíróra minden tüntetőt!
Végső halálra lel a kaszt,
Mert jön a hóhér s felakaszt.
Irjad tehát... Első szakasz:
Halállal bünhődik a gaz
S többé reményt nem lungot éje,
Ha levágta a tehenét
És nem volt hozzá engedélye...
A második egy új parancs:
Kit elcsábított a narancs,
Vagy más efféle biztatás ért,
Szörnyű halállal bünhődik
Étvágyra szóló izgatásért...
A harmadik: kapjon ma pört,
Ki dísznájára ölni tört,
Ha nízott dísznót letepert és...
Mégölte őt: a bűneset
A legsúlyosabb testi-sértés...
Tovább: ki sóhajt mélyeket,
Aludva tölt el éjeket
Vagy álmatlan, mert felriadt:
Előbbi vesszen kéjelgésért,
Utóbbi lázadás miatt...
S mit záradékol meghagyok,
Végső parancsim nem nagyok:
Ha nem lesz ember és vagyon,
Jöjjön Potemkin, az utolsó
S verjétek egymást jól agyon!...

(Litvinov végrehajtja a parancsot. Mikor senki sem él, Sztalin ráhajtja fejét a tükörre.)

SZTALIN:

Eljött a perc, hogy ezt is befejezzem.
Mert itt a Töke... hol hát a kamat?
Már egy tükés sincs, aki lefejezen:
Igy hát egy fára kötöm magmat...

(Fellógatja magát. A hulló hó mindent betemet, csak a szorcsora kötött szovjet-sipkája látszik ki. Ugy a szoros sipkában, mint a Sipka-szorosban minden csendes.)

Asszonyoknak

Zsebes, pántos kötény

A háziasszonynak jó szolgálatot teljesít a pántos kötény, amelyik elől nagy zsebbel van ellátva. Sokféle munkánál használhatjuk, különösen, ha vízhatlan anyagból készültük. Varrhatjuk úgy is, hogy egyszerű, erős kartonból vagy vászonból magát a kötényt, a zsebet pedig külön összeállítjuk vászos vászonból és hozzáöltjük a kötényhez. Mosás után a kisebb fehérneműdarabokat: zsebkendőt, harisnyát beletesszük a zsebbe s onnan teregetjük. De célszerű az ablakmosásnál is, amikor nem kell a vízszruhával lépten-nyomon leszállni a létráról. Még gyümölcszedésnél is kitűnően beválik; ha az érett, leves gyümölcs foltot hagy, kényelmesen lemoshatjuk róla. Így takarékoskodhatunk az idővel és fáradsággal, amellyel ruhánkat is megkíméljük.

Két jó tanács

Az egyszínű szövet könnyen kifényesedik. Hogy ismét szép legyen, tegyük vasalódeszkára, helyezzünk alá vastag vászonrongyot és dörzsöljük át ammóniákos vízbe mártott kefével. Egy liter vízbe három kanál ammóniát tegyünk.

A selyemharisnyákat tisztassuk gyöngén ecetes vízben. Ha nagyon piszkosak, mossuk korpás vízben, de ne dörzsöljük, csak nyomkodjuk. Szárítsuk törülközőbe hajtogatva, anélkül, hogy csavarnánk. A fekete harisnyák mosás után könnyen vesztik színüket, öblítsük mosás után erősen kékítő vízbe.

Divatujdonságok

Parizban az egyik ötletes kalaptervező puha nemezűből olyan fejedőt készített, amelyet háromféle formában lehet viselni. Egész magasan, úgynevezett mágnus kalapnak, kissé benyomva mérsékeltabb fejtetővel és kis csavart turbán alakjában.

A menyasszonyok már nem okellenül díszítik fejüket narancsvirág koszorúval, nagyon divatos a fehér kamélia vagy jácint, esetleg a ruha anyagából készített fehér művirág.

Mély hajtások. A sportszoknyákat elől elhelyezett mély hajtásokkal bővítik. Fent le-tűzik, de térd felett szétnyílnak és elősegítik a kényelmes járást.

A konyha körül

Csokoládékrém tortába.

Tizenöt deka cukrot három egész tojással elkeverünk, majd gőz felett sűrűre főzzük. Kihűtjük, beletesszünk két szelet csokoládét és tíz deka vaját.

Almapudding.

Kisebbsajta almából tíz darabot (nagyobból nyolc is elég), meghamozzuk és megreszelünk. Összekeverjük tíz-tizenkét deka szitált zsemlyemorzssával, tizenöt deka habosra kevert vajjal, nyolc tojássárgájával, tíz deka mazsolával, öt deka hámozott őrölt mandulával, húsz deka porcukorral, kevés tört fahéjjal és a nyolc tojás kemény habjával. A puddingformát kikentjük vajjal, megmártjuk liszttel és beöntjük a keveréket. Forróvízes fazékba állítva másfél óráig főzzük. Vanília vagy boreódóval tálaljuk.

Dióspité.

Huszonnolc deka lisztből, húsz deka vajból, két tojássárgájából, kevés sóval és rummal tésztát gyúrunk. Jól kidolgozzuk és két részre osztjuk. Felét kinyújtjuk és tepsibe tesszük. Nyolc tojássárgáját harminc deka cukorral habosra keverünk, hozzáadunk harminc deka őrölt diót, egy deci tejszínt, kevés rumot és reszelt citromhéjat, végül nyolc tojás kemény habját. A töltelékét rátenjünk a tésztára, a tészta másik felével letakarjuk, tojássárgájával megkenjük és a sütőben szép pirosra sütjük.

Mandulás csokoládécsók

16 deka cukrot 1 tojással habosra keverünk, adunk bele 16 deka őrölt csokoládét és 10 deka őrölt mandulát. Egy tepsit viasszal megkenünk és apró halmocskákat idomítunk rá. A tetejét le-néjazott, apróra vágott mandulával, vagy színes cukorral beszórni, aztán igen mérsékelt meleg-ség alatt szárítjuk.

KERESZTREJTVEÉNY

44. (287.) szám.

Beküldte: Páll V. Géza

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14							
15	u	k	a	t	a	n			16	i	d	a	a	l	i	x				
17	t	d	i	k				18		19	e	m	f	e	r	c				
20	m	s	l	a	t			21	s			22		23	o	r	o	k		
24	i	c	g			25	a	x	a	z	26			27	w	ö	g	e		
28	e	s				29	n	e	p	i	x	a			31	d	a	l		
32						33	o	c	k	o	r	a	r	34				35	t	y
						36	s	a	g	ü	r	e	l	s	o	k				
37	38					39	w	e	l	e	t	e	r	m	i					40
41	42					43	a	c	e	l	l	i								44
45						46														48
49						50														52
53						54														55
56						57														58
59																				

Beküldendő: Vízsz. 1., 33., 43., 56. és 59. Függ.: 1., 14., 18., 21. és 40.

Beküldési határidő: dec. 8.

Vízszintes sorok:

1 Aforizma. 15 Fővárosa: Merida. 16 Két női név. 16 Már felsődiák. (...osztályos.) 19 ...a munka. 20 Nefel. 21 Azonos betűk. 23 Rendek. 24 R-rel: norvég zeneszerző. (neves). 25 Névelők. (Egy „z” nélkül). 27 Galya. 28 Idegen helyesítés. 29: I. ...ang, szárított és sózott tengeri állat. II. Kis folyó. 31 Enek. 32 Virágzó. 33 Sűrűn vajda székhelye volt. 35 Kettős mássalhangzó. 36 Vissza: Footballpályákon ezáltal is lehet érvényesülni (?) (csak undorító eljárás). 31 Összetételekben: kettős. 39 Ne lenni! Más ezóval. 40 ...nő. 41 Ose 43 Vatikáni államtitkár. 44 Testrész 45 Kezelse mássalhangzó. 47: I. Személynévmas. II. Fértinév. 48 ...o. félek. latinul 49 Kereszszak. 51 ...er. festék. 52 Tirar. 53 Kezdetleges írás volt. 55 Maguk vége és nívója eleje. 58 Ardeali község, népviseletéről híres. 58 Gábor dieze. 59 Tompa Mihály allegorikus költeménye.

Függőleges sorok:

1 Nagy sikereket arat Magyarországon, de más államokban is felfigyelnek rá. 2 D-vel, körülálló, angolul. 3 Első betű nélkül: gabonaféle növény. 4 Beszédhibája van. 5 Vissza: ...gat, mutogat. 6 Házikó. 7 Év, románul. 8 Fiu rövidítése. 9 Német költői műfaj. 10 ...es, fáraó. 11 Ekezetten: fértinév. 12 Nem valódi vár. 13 Simogat. 14 Kodály híres műve. 18 Petőfi első eszményképe. 21

Kiválasztás, latinul. 22 Sajnálak. 25 Emberi felszín. 26 Leginkább háromszínű, névelővel. 29 ...Vissza: thr... tagozat. 30 Aroni. 33 Régi méltóság. 34 Vonatköz névmás. 38 Részeseg. 40 Fővárosa: Kingston. 42 Segítsek-e? 44 Mindenki büszke szokott lenni erre. (Már aki...) 46 Vissza: Bolgár cár. 48 ó-val világospiros (fordítva). 50 Szlovenszói író. 52 ...róza. 54 Fecskében van. 55 Szemét. 57 Vissza: Allóvíz. 58 Tagság közepe.

A 42. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vízsz. 1. Mátravize Gyöngyös. 31. Tornácok ház. 49. Huszár. 63. Ernőke. Függ.: 1. Mi szebb, mint a szép gyermeklány orcája. 15. Szabolcs házaesága. 25. Mohácsi vész. 28. Hársfák közt. 65. Zichy.

Helyesen megfejtették: Rác Lajos, Kapros Ödön, Csibi Lenke, Kiss Lajos, Sugár Ferenc, Derzsy Zoltán, Jámor Kálmán, Csompó István, Ruscsák Endre, Loy István, Szabó Józsefné, Oberst Béla, Zonda Magda, Rombauer Ilona, Gergely Gyuláné.

A könyvjutalmat Oberst Béla (Timişoara) nyerte meg. Elküldöttük.

ROVATVEZETŐ ÜZENETE

Z. J. J. A keresztrejtvényeket megkaptuk, köszönet értük. Sorra kerülnek.

PIROS-FEKETE

Piros-fekete színsávokba burkolóztak immár a novemberi levegő hűvös üveg-szerűségében megvillanó kirakatok s a felvillanó üvegtáblák mögött sok furcsa játék-szer hirdeti: „Jön a Mikulás!”

Szent Miklós napja, a jóságos öreg szent ünnepe, mintha magasabbra lobbantaná a lángot a várakozás lángját, mely minden ember lelkében minden időben ott pislákol — ha tudat alatt is. Ennek a tudatalatti várakozásnak apró lángnyelvei most átörök a gátat s tudatosá válnak, ahogy a gyorsabban dobanó gyermekszívek kórusával együtt várakozunk: „Mit hoz 1937-ben a Mikulás?”

Erre vár a kereskedő, aki hónapokon át keserves ráfizetéssel, s a megélhetésért való küzdelemben most reménykedve tekint az elkövetkező napok elé: Milyen lesz 1937 Mikulásának napján az „ajándékozási kedv”? S a szülők, akiknek „ajándékozási kedvében” a kereskedő reménykedik, szintén bizonytalankodva tekintenek a küszöbönálló

kedves ünnep elé: milyen mértékben nyilváníthatják jóságukat és szeretetüket?

S a felnőttek várakozásánál — természetesen — ezerszer fokozottabb várakozással lelkésülnek a kicsinyek. Az ő várakozásuk még nagyobb, még erősebb — s főképp zavartalan, mert ők még nem félnek attól a meglepetéstől, hogy Mikulás napja nem hoz majd semmi meglepetést. Még kevésbé képzelik azt, hogy ez a meglepetés rossz is lehet. Ők rendületlenül, gyermekszívek minden melegségével biznak a Mikulásban, a tulvilági hatalom fenséges igazságosságában, amely a jóságért jóságot, szeretetért szeretetet osztogat.

Bizzunk benne mi is. Bizzunk benne boldog, gyermekies hittel, a kirakatok piros-fekete villódzásainak közepette. Bizzunk benne komoly meggyőződéssel, hogy e sorsunkat tükröző két kirakati szín néma harca, szimbólum-csatája a fekete szomorúság csüggedése helyett, a piros öröm ujjongó diadalához... (H. I.)

LEGUJABB

Az angol kormány a nagy világpolitikai kérdések eldöntése végett új parlamentet hivat össze

Londonból jelentik: Minden jel arra vall, hogy Chamberlain angol miniszterelnök a leghatározottabban meg akarja valósítani az angol-német-francia megbeszéléseket. Ezt bizonyítja az a legújabb felmerült és mindenütt hitelre talált nagyjelentőségű politikai hír is, mely szerint a kormány általános választásokra készül. A „Star” legújabb száma már be is jelenti, hogy a pártok megkezdték a választási előkészületeket. A parlament mandátuma tulajdonképpen csak 1940-ben járna

le és időelőtti feloszlata, úgy lehet, világtörténelmi jelentőséggel bír. Ugyanis olyan kérdésben, mint a gyarmatok visszaadása, a kormány nemcsak a parlament nélkül nem tehet semmit, hanem a választókat is meg akarja kérdezni. Elterjedt annak a híre is, hogy az angol kormány értesítést küldött a tartományok kormányainak lord Halifax berlini tárgyalásairól és nagyon sok függ attól, hogy a dominiomok kormányaitól milyen válasz érkezik Londonba.

A japán hadsereg behatolt a sanghaji nemzetközi negyedbe

Konoye miniszterelnök kijelentette, hogy nem tűrik az európai vagy amerikai beavatkozást

Tokióból jelentik: A Domei iroda jelentése szerint a japán csapatok még a szombati nap folyamán megszállják a shanghaji nemzetközi területen lévő kínai főposta hivatalt és rádióállomást.

Tokióból jelentik: Az Asahi Sinbun jelentése szerint Konoye miniszterelnök fogadta a sajtó képviselőit és előtűk a következőket mondotta:

— Meglehet, hogy a shanghaji nemzetközi negyed tekintetében kénytelenek leszünk erőszakot alkalmazni. Minden a másik érdekelt fél magatartásától függ. A kilencetalmi egyezmény ürügyet szolgáltatott a hatalmaknak arra, hogy a Távol-Kelet ügyeibe beavatkozzanak. A japánok

ennek az egyezménynek a felülvizsgálását fogják javasolni, vagy felmondják az egyezményt, mi-helyt arra alkalom nyílik.

— Mivel már több év előtt kijelentettük, hogy nem tűrjük Európa vagy Amerika beavatkozását a Távol-Keleten, már régen ehhez a lépéshez kellett volna folyamodnunk.

A kínai hadműveletekkel kapcsolatban a miniszterelnök a következőket mondta:

— A mielőbbi békéért imádkozunk. Jelenleg úgy döntöttünk, hogy nem üzenünk hadat Kínának. De ha a körülmények úgy változnak, előállhat ennek szükeessége.

A csuklyás összeesküvés elleni nyomozásban letartóztatták Pozzo di Borgo herceget

Párizsból jelentik: A nagyszabású csuklyás összeesküvés ügyével kapcsolatban Duseigneur tábornok letartóztatása után most újabb letartóztatás kelt izgalmat a jobboldali közvéleményben. A legújabb letartóztatott Pozzo di Borgo herceg. A jobboldali lapok hangoztatják, hogy a herceget minden gyanú nélkül tartóztatták le. Az Echo de Paris (a katonai érdekeltségek lapja) szerint a belügyminiszter a kommunisták nyomásának engedett, amikor a herceget letartóztatta. A lap figyelmezteti a belügyminisztert, hogy annakidején a moszkvai parancsok engedelmese-

kedve, a spanyol népfrent kormány hasonló önkényes eljárásokkal idézte fel a jelenlegi véres polgárháborút. Az Epoque utal arra, hogy a belügyminiszter teljes szigorral lép fel az állítólagos jobboldali összeesküvéssel szemben, de szemrebenés nélkül tűri, hogy a kommunisták a Párizs körüli, ugynevezett vörös öv előjárósági épületeiben fegyverkészletet halmozzanak fel. A kommunisták teljesen nyíltan készítik elő az igazi nagy összeesküvést, de a belügyminiszter ezzel nem törődik.

A német birodalmi gazdasági miniszterium új gazdát kapott

Hitler hancellár hozzájárult a Schacht távozásához

Berlinből jelentik: Hitler birodalmi vezér és hancellár Schacht Hjalmar, a Birodalmi Bank elnökét saját kérésére felmentette a birodalmi és porosz gazdasági miniszter tisztségének ellátása alól. Schacht dr továbbra is a Birodalmi Bank elnöke marad. Az államfő Schachtot kiváló érdemeinek elismerésül tárcanélküli miniszterre nevezte ki. Birodalmi és porosz gazdasági miniszterre Hitler Funk Walter birodalmi propagandaminisztériumi államtitkár, a birodalmi kormány sajtófőnökét nevezte ki, aki 1938 január 15-én foglalja el helyét. Addig a gazdasági minisztérium ügyeinek intézésével Hitler Göring porosz miniszterelnököt bízta meg.

Schacht távozása alkalmából Hitler megleghangú levelet intézett a birodalmi bankelnökhöz, a legőszintébb háláját fejezve ki,

Irtózatoss erejű vihar dühöng a Fekete-tengeren

Emberfeletti küzdelmet fejtenek ki a halászbárkák hajósai, akiket nyílt tengeren ért a vihar

Bucuresti. Saját tud. A Fekete-tengeren újból nagy vihar dühöng, amely különösen a török és a bulgár vizeken egészen a román Caliacrai öbölhöz hatalmas erejű. Számos hajó keresett menedéket a caliacrai öbölben, a vihar csillapodását várva ott. A „Ville de Toulon” nevű francia hajó, amely fűrészáruval tegnap indult el Constantából, nem bírta átjutni a Boszporuson: vissza kellett térnie Caliacrahoz. A „Hanne” nevű palesztinai hajót a Dardanelékből kijövet érte a vihar és a Hios sziget egyik öblébe menekült. Több román halászbárkát nyílt tengeren ért a vihar. Ezek emberfeletti küzdelem árán jutottak Midianál partra: egyik bárka azonban három halással nem tért vissza.

Az ir köztársaság első elnöke

De Valera a gróf Taafe volt osztrák miniszterelnök unokáját szemelte ki államfőnek

Londonból jelentik: Az ir köztársaság első elnöke állítólag gróf Howart Taafe lesz, aki az osztrák-magyar monarchia összeomlása óta Csehszlovákiában él. Az Evening Standard hosszabb jelentésben számol be erről a kombinációról és azt írja, hogy De Valera miniszterelnök végleg úgy döntött, hogy nem vállalja a köztársasági elnökséget és a január elsejével életbelépő köztársasági alkotmány megvalósítása után is megmarad miniszterelnöknek. De Valera azon a véleményen van, hogy a köztársasági elnök nem lehet pártpolitikus. Maga helyett az alig 39 éves gróf Tafet szemelte ki köztársasági elnöknek. Gróf Tafe ősi ir családból származik, bár a család már 300 év óta az egykori monarchia területén élt. A Taafe grófok a tizenhetedik században vándoroltak ki Írországból és Prága környékén telepedtek le. Gróf Howart Taafe nagypapa osztrák miniszterelnök volt.

Árcékhirdetések

Lakás

Egy szoba, előszoba, konyha, spejz kiadó. Oradea, Strada Bratianu No. 52.

Alkalmazás

Jól főző mindenes szakácsnét azonnalra keresek. Dr Bărdosné, Oradea, Strada Nicolae Jiga No. 7.

Tanuló lányt vagy kifizetőt felvesz Charlotte női kalapezalón. Oradea, Bdul Reg. Ferdinand 19. szám.

Laboráns munkára fiatal kislányt keres délelőttre Ajtay gyógyszerár. Oradea, Strada Vlahuta 46. szám.

Házvezetőnői, bejárónői vagy bármilyen házi munkát elvállaló közepes korú özvegyasszony. Vidéken is. Burik N.-né Oradea, Str. Turnatorului 7. szám.

Különféle

Elvállalok szállásokat külföldre, megszerzem a kivitelei okmányokat. Expeditor Huszti, Oradea, Str. Avram Jancu 6. szám.

Tarján órás és ékszerész, Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 8. Javítások szakszerűen készülnek.

Hölgyek figyelmébe! Zenker Margit női divat szalonjában a legszébb ruhák készülnek Modern szabás tanítás. Oradea, Bd. Regele Ferdinand No. 44.

Kioldvasott újságot és foyóiratokat kérünk kórházi betegek részére. Leadható a kiadóhivatalban.

Noszolyi fajtalmát kitűnő minőségben kaphat kicsinyben és nagyban. Oradea, Str. Iorga 8. szám.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea, Str. Regele Carol II. No. 8.

Adás-vétel

Eladó 1x4 szobás hállas, 1x3 és 1x2 szobás alapincézett urilakásból, álló prima fekvésű belvárosi ingatlan 710 m²-es területen 680.000 leiert. Kötöny alkalmi vétel. Kortsmáros László Oradea, Pasteur-utca 13. Telefon 85 szám.

Prohászka művel 16 kötet, teljesen új állapotban eladó. Cím meg tudható „Caritas” könyvkereskedés Sátu-mare.

Eladó vidéken, jokban lévő kétjratu vizimalom, lakóházzal, nagy kerttel és gyümölcsösrel, nagyon olcsón. Érdeklődni a Molnár cukrászdában Oradea, Bv. Reg. Ferdinand No. 26. Ugyanott kiszolgáló kisasszonyt felveszek fióküzletbe 2000 lei kaucióval.

Eladó magánházak, bérházak, üzletek vagy bármilyen ingatlanok. — Popovics iroda, Oradea, Strada Vlahuta 6. Telefon. 167.

Most érkezett Huedinből kézzel szedett, saját termésű fajalma kapható. Oradea, Str. Averescu No. 37.

Harmoniumot megvételre keresek. — Csergő Lajos tanító, Lázarea, Jud. Ciuc.

Eladó: egy bordó plüss ebédő divány és két aszpizsitra. Oradea, Strada Bratianu 61.

Szabóollók, ujjafa és vasalópárna eladók. Bodnár, Oradea Str. Tache Jonescu 45.

Oktatás

Akadémiai módszerrel jutányosan tanítok zongorát. Érdeklődni lehet este 6-ig. Oradea, Str. Bratianu 39. szám.